

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG
IV/000428-0/2022
2022 FEBR 01
Alkotmánybíróság részére
Az irat elektronikus iratról készített másolat
Fővárosi Törvényszék, mint első-fokon eljáró bíróság útján
Melléklet: 5 db

Szendrői & Babos Ügyvédi Társulás

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK T...
FŐLAJSTROMSZÁM
KEZDŐIRATON:
Tárgy: [redacted] / Személyesen / E-mailen / Faxon
Érkezett: 2022 FEBR 01.
PÉLDÁNY:.....IV.....
MELLÉKLET:.....KÖZTÜK:.....
FŐLAJSTROMSZÁM

Elsőfokú bírósági ügyszám: 3.P.21.765/2019/66.
Másodfokú bírósági ügyszám: 8.Pf.20.142/2021/14.
Felülvizsgálati eljárás ügyszáma: Pfv.IV.20.932/2021/2.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott dr. Szendrői Dávid ügyvéd

[redacted] mint Dobay László Dezső

[redacted] indítványozó (Felperes) melléleteként csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőjeként az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg Kúria Pfv.IV.20.932/2021/2. számú végzésének alaptörvény-ellenességét és az Abtv. 43. §-ának megfelelően a Fővárosi Ítéltábla – mint másodfokú bíróság - 8.Pf.20.142/2021/14. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék – mint elsőfokú bíróság - 3.P.21.765/2019/66. számú ítéletére kiterjedően semmisítse meg!

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

A [redacted] (továbbiakban: alperes) gyógyszergyártás főtevékenységét folytató gazdasági társaság; az 1990-es évek közepe óta gyártja és forgalmazza az [redacted] márkanévű hányáscsillapító gyógyszerkészítményét, melynek hatóanyaga az [redacted] nevű vegyület.

Az 1990-es évek végén a [redacted] cég szabadalombitorlás miatt lépett fel az alperessel szemben azt állítva, hogy az alperes az [redacted] termék gyártásával és forgalmazásával bitorolja az Ondansetron előállítási eljárását védő 193.592 lajstromszámú szabadalmat. Az alperes azzal védekezett, hogy az [redacted] nagyüzemi gyártását nem a [redacted] szabadalmával védett eljárással, hanem attól független, ún. kerülő eljárással állítja elő, melyet saját 212.785 és 212.934 lajstromszámú szabadalmi védenek. 1997 szeptemberében alperes nemleges megállapítási eljárást kezdeményezett. A nemleges megállapítás iránti eljárásban a [redacted] szakértői bizonyítás keretében állapította meg, hogy a fenti alperesi szabadalmak önmagukban nem alkalmasak [redacted] előállítására, nem függetlenek; kétség kívül a [redacted] 193.592 lajstromszámú szabadalmába ütközik az alperesi gyártás. Ennek ellenére az eljáró bíróságok elutasították [redacted] ideiglenes intézkedés iránti kérelmét.

Végül az alperes 2000 év márciusában új gyártó eljárást mutatott be a Magyar Szabadalmi Hivatal (a továbbiakban: MSZH) előtti eljárásban: KD-8 jelzéssel ellátott (az indítványozói 226.135 lajstromszámú szabadalom által védett) új reakcióvázzlat, amely szerint a dioxospirolakton és a 2-metilimidazol reakciójában egy imidazolium só köztitermék keletkezik és ez alakul tovább [redacted] Ennek köszönhetően az MSZH helyt adott az alperes által benyújtott nemleges megállapítás iránti

kérelemnek. Ezek nyomán végül az alperes és [REDACTED] megegyezéssel zárták le a vitájukat 2001 évben.

Az indítványozó (felperes) 2015 évben történt nyugdíjazásáig munkaviszonyban állott az alperessel. Másokkal együtt feltalálja a 13.625 naplószerű „Új intermedier es eljárás annak előállítására” elnevezésű találmánynak (a továbbiakban: találmány), melyet mint szolgálati találmányt munkaviszonyból eredő kötelezettsége körében dolgozott ki az alperes számára. A találmány tárgya azonos az alperes által [REDACTED] szemben bemutatott KD-8 reakció-mechanizmusban keletkező közttermékkel (intermedierral) és előállításával. Az indítványozó a találmánynak 23%-os részaránnyal feltalálja.

Az alperes a jogosultja a 2000. március 28. napján bejelentett, 2008. április 3. napján megadott [REDACTED] intermedierje és eljárás annak előállítására” című, 226.135 lajstromszámú szabadalomnak, melynek tárgya az indítványozó és társainak fenti találmánya (a továbbiakban: szabadalom vagy indítványozói szabadalom). A szabadalom az [REDACTED] a KD-8 jelzésű reakciómechanizmussal történő előállításában keletkező közbenső vegyületet (intermediert), egy imidazolium sót (1. főigénypont), és az azzal kapcsolatos eljárást (2. főigénypont) védi. A szabadalom igénypontjai a következők:

1. Az (I) képletű (2-metil-1-imidazolil)-9-metil-3-(hidroximetil)-1,2,3,9-tetrahidro- 4H-karbazol-4-on-3-glioxilat.

2. Eljárás az 1. igénypont szerinti (I) képletű (2-metil-1-imidazolil)-9-metil-3-(hidroximetil)- 1,2,3,9-tetrahidro-4H- karbazol-4-on-3-glioxilat előállítására, azzal jellemezve, hogy a (II) képletű 9-metil-3-(hidroximetil)-1,2,3,9-tetrahidro-4H-karbazol-4-on-3- glioxilsav-laktont 2-metil-imidazolal reagáltatjuk, majd a kapott terméket izoláljuk.

Az indítványozó és feltalálótársai a fenti szabadalom, illetve annak EP 1.268.441B1 lajstromszámú európai ekvivalensének hasznosítása után díjigényt támasztottak. Az alperes erre úgy nyilatkozott, hogy a találmányt a gyártásban nem hasznosítja, azt kizárólag jogi cél elérése érdekében hasznosította úgy, hogy azzal sikerült igazolnia az általa használt eljárás reakció-mechanizmusát és ezzel a [REDACTED] cég által ellene indított peres eljárást peren kívüli megállapodással tudta lezárni. Kijelentette, hogy a találmánynak ez az előnye nem számszerűsíthető, ezért a találmány díjazására egyszeri díjat állapít meg, melynek összegét az összes körülmény figyelembevételével mindösszesen 2.000.000,- Ft – azaz kettőmillió forint – összegben határozta meg. Többszöri egyeztetést követően az alperes találmányi díjszerződést ajánlott a feltalálónak a fenti összeggel, amit a feltalálók – az indítványozó kivételével – 2009. június 30. napján elfogadtak. Az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy a hasznosítási díjszerződést sem összegszerűségében, sem a részletezett pontjaiban nem ismeri el, ezek tekintetében jogfenntartással él, mert véleménye szerint a szerződés ellentétes a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvénnyel (Szt.), de az alperes találmányi szabályzatával is.

Az indítványozó 2017. július 12. napján az [REDACTED] termék gyártása és forgalmazása utáni díjigénnyel kereste meg az alperest. Az alperes kitarthatott amellett, hogy ebben a termékben a találmányt nem hasznosítja, azt a 212.934 és 212.785 lajstromszámú szabadalmaiban bemutatott eljárással gyártja; fenntartotta, hogy a találmányt kizárólag jogi cél elérése érdekében hasznosította, ezért a korábbi találmányi díjszerződési ajánlat szerinti összeget kész megfizetni az indítványozónak.

Az indítványozó keresettel fordult a Fővárosi Törvényszékhez, amelyben – többek között – kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest az indítványozó részére a 226.135 lajstromszámú szabadalom hasznosítása okán feltalálói díj megfizetésére. Az elsőfokú polgári peres eljárás során szükségessé vált annak meghatározása, hogy az alperes ténylegesen a 226.135 lajstromszámú szabadalom hasznosításával végzi-e az [REDACTED] hatóanyag előállítását. Ezen különleges szakértelmet igénylő szakkérdés megválaszolására az első fokozatú bíróság eseti szakértőt rendelt ki, akinek aggálytalan

szakvéleménye alátámasztotta azon felperesi állítást, amely szerint az alperes a 226.135 lajstromszámú szabadalom hasznosításával állítja elő a [REDACTED] hatóanyagot.

A 226.135 lajstromszámú szabadalom értékesítése körében az indítványozó hivatkozott egyrészt a 226.135 lajstromszámú szabadalom szerint védett intermedier Szt. 13. § (2) bekezdés a) pont szerinti előállításra, hasznosítására; másrészt [REDACTED]-vel szemben folyamatban volt eljárásban való Szt. 13. § (2) bekezdés a) pont második fordulója szerinti hasznosításra; továbbá a 226.135 lajstromszámú szabadalom alperes által az Szt. 13. § (3) bekezdése szerinti – hasznosítási engedélyeken keresztül történő – értékesítésre.

A peres felek között vitás volt, hogy az indítványozói 226.135 lajstromszámú szabadalom az alperesi gyártási eljárásban keletkezik-e. Alperes a 226.135 lajstromszámú szabadalom által védett intermedier keletkezését az elsőfokú eljárás kezdetén tagadta, majd a későbbiekben elismerte azt. Az elsőfokú eljárásban kirendelt szakértő megállapította, hogy a 2002-től érvényes Drug Master File (továbbiakban: DMF) tartalma alapján kétségtől megállapítható, hogy az alperesi gyártásban a 226.135 lajstromszámú szabadalom által védett intermedier keletkezik; az hasznosul.

Az elsőfokú bíróság a szakértő szakvéleménye alapján kijelentette, hogy a 212.785 lajstromszámú szabadalomban leírtak nem vezetnek [REDACTED] a felperesi szabadalom viszont a 8-as kulcsintermedieren keresztül gyártási útja az [REDACTED], továbbá a DMF szerinti napjainkban is folyó gyártás is ezen a 8-as kulcsintermedieren keresztül vezet [REDACTED]. Tehát az indítványozói szabadalom annak kidolgozását követően az alperesnél folyamatosan hasznosul. A 226.135 lajstromszámú szabadalom hasznosítása egyrészt a [REDACTED] független eljárásként a bitorlási perben hasznosult, másrészt az [REDACTED] tableta mind a mai napig történő gyártásában megvalósul.

A peres felek között vitás volt, hogy a felperesi szabadalom után az indítványozót megillető találmányi díj iránti igény elévült-e.

Szükséges kiemelni, hogy az indítványozó kereseti kérelmét elsődlegesen az Szt. 13. § (2) bekezdés a) pont szerinti előállítása, hasznosítása körében terjesztette elő. Másodlagos kereseti kérelemként került megfogalmazásra a [REDACTED]-vel szemben folyamatban volt eljárásban való Szt. 13. § (2) bekezdés a) pont második fordulója szerinti hasznosításon alapuló találmányi díjigény.

Alperes – a peres eljárásban és azt megelőzően is – azzal védekezett, hogy a gyártási eljárása során a 226.135 lajstromszámú szabadalom nem keletkezik, nem hasznosul. Álláspontja szerint a 226.135 lajstromszámú szabadalom egyetlen és kizárólagos funkciója a [REDACTED]-vel szemben folyamatban volt eljárásban történt hivatkozás.

Tekintettel arra, hogy az eljáró bíróságok által – szakértői bizonyítás útján – aggálytalanul és ítéleti bizonyossággal megállapításra került az a tény, miszerint az alperesi gyártás során a 226.135 lajstromszámú szabadalom hasznosul, így a [REDACTED]-el szemben folyamatban volt eljárásban való Szt. 13. § (2) bekezdés a) pont második fordulója szerinti hasznosításon alapuló találmányi díjigény kizárt. Ennek ellenére az első és másodfokon eljáró bíróságok, valamint a Kúria a 226.135 lajstromszámú szabadalomnak kizárólag a [REDACTED] szemben folyamatban volt eljárásban betöltött szerepét vizsgálták.

E ponton szükséges kiemelni, hogy a Magyar Szabadalmi Hivatal előtt az alperes és a [REDACTED] között folyamatban volt nemleges megállapítási eljárásban alperesnek olyan általa ténylegesen alkalmazott gyártási utat kellett felmutatnia, amely nem sérti a [REDACTED] 193.592 lajstromszámú szabadalmát. Alperes saját 212.785 és 212.934 lajstromszámú szabadalmaira hivatkozott, amelyeket a [REDACTED] nem fogadott el. Alperes által hivatkozott fenti két szabadalommal kapcsolatban – jelen peres eljárásban lefolytatott szakértői bizonyítás eredményeként – megállapításra került, hogy az [REDACTED] előállítására alkalmatlanok.

A hasznosítási engedélyeken keresztül történő értékesítésre vonatkozó bizonyítási indítványokat sem a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság, sem a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság nem vizsgálta; ítéleti indokolásban sem tettek ezekről említést.

Az indítványozó keresetét a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a 2021. január 06. napján kelt **3.P.21.765/2019/66.** sorszámú ítéletével (a továbbiakban: elsőfokú ítélet) elutasította.

Az elsőfokú ítélet ellen mind az indítványozó, mind pedig az alperes a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) rendelkezései szerinti határidőben fellebbezést terjesztett elő. A Fővárosi ítéltábla, mint másodfokú bíróság mind az indítványozó, mind pedig az alperes fellebbezését megalapozatlannak találta, így 2021. április 29. napján kelt **8.Pf.20.142/2021/14.** számon hozott ítéletével (a továbbiakban: másodfokú ítélet) az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett rendelkezését helybenhagyta.

Indítványozó a jogerős ítéletekkel szemben felülvizsgálati eljárást kezdeményezett a Kúria előtt, azonban a **Kúria Pfv. IV.20.932/2021/2.** számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az indítványozó az elsőfokú ítélettel szemben 2021. január 16. napján terjesztette elő fellebbezését. Az indítványozó fellebbezését a Fővárosi Ítéltábla másodfokú ítéletével elbírálta. Ennélfogva az indítványozó kimerítette a polgári peres eljárásban rendelkezésére álló rendes jogorvoslati lehetőségeket.

Tudomással bírunk arról, hogy az alkotmányjogi panasz eljárás megindításának feltétele alapvetően a rendes jogorvoslati lehetőségek kimerítése. A jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra.

Nyilatkozom arról, hogy az indítványozó a polgári peres eljárásban felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, illetve felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztett elő. A Kúria Pfv. IV.20.932/2021/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A másodfokú ítélet 2021. június 02. napján került az indítványozó részére kézbesítésre, amellyel szemben felülvizsgálati eljárás mellett alkotmányjogi panasz eljárást is kezdeményezett. Tekintettel a felülvizsgálati eljárás folyamatban voltára a tisztelt Alkotmánybíróság IV/2859-2/2021. sorszámú végzésével elutasította az alkotmányjogi panasz az Ügyrend 32. § (3) bekezdésére hivatkozással.

A Kúria felülvizsgálat engedélyezését elutasító Pfv.IV.20.932/2021/2. sorszámú végzését indítványozó jogi képviselője 2021. december 07. napján vette át. Az alkotmányjogi panasz ezúton kerül kiterjesztésre a Kúria végzésére is az Ügyrend 32.§ (4) bekezdése értelmében.

A jelen alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti – az alkotmányjogi panasz benyújtására alapul szolgáló bírósági döntés közlésétől számított 60 napos – határidő megtartásra került.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

Az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés az indítványozó jogait és érdekeit egyértelműen érinti, mivel az indítványozó a polgári peres eljárásban felperesként vett részt.

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Jelen esetben a fent hivatkozott bírósági ítéletek az indítványozó Alaptörvény három különböző cikkében rögzített alapvető jogát sértik. Egyrészt az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tulajdonhoz való jogát, másrészt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, harmadrészt pedig az Alaptörvény 28. cikke által a bíróságok részére előírt jogszabály-értelmezési szabályt sértik.

ea) Az indítványozó tulajdonhoz való alapjogának sérelme

Az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogának megsértése vonatkozásában előadjuk, hogy az elsőfokú ítélet [26], [37], [47] és [48] bekezdései, valamint a másodfokú ítélet [19], [39] és [41] bekezdései értelmében az indítványozó a feltalálói minőségéből és a találmányának alperes által történő hasznosításából fakadóan jogosult találmányi díjra. A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Szt.) 13. § (1) bekezdés a) pontja alapján, ha a találmányt szabadalom védi, akkor a feltalálót a szolgálati találmány értékesítése esetén találmányi díj illeti meg az értékesítés megkezdésétől a végleges szabadalmi oltalom megszűnéséig. A kifogásolt bírói ítéletekben kifejtett indokolás szerint azonban - az eljáró bíróságok alaptörvényellenes módon arra a következtetésre jutottak, amely szerint - az indítványozó a törvényes feltételek fennállása ellenére nem jogosult találmányi díjra.

Az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát alapvetően az első fokon eljáró bíróság sértette meg, amely hatással volt az elsőfokú ítélet tartalmára. A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokon eljáró bíróság ítéletét és eljárását a másodfokú ítélet [37] bekezdésében jóváhagyva értékelte, amely szerint:

„[37] Az elsőfokú bíróság a tényállást kellő mértékben feltárta, a szükséges bizonyítást lefolytatta, abból a bizonyítékok okszerű mérlegelésével, az anyagi és eljárási szabályok megfelelő, a joggyakorlattal is összhangban álló alkalmazásával helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperest nem illeti meg találmányi díj a 226 135 lajstromszámú szabadalom után. Döntésével és indokaival a másodfokú bíróság mindenben egyetértett, kizárólag a fellebbezésekben írtak miatt az alábbiakat fejté ki.”

Álláspontunk szerint az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogának sérelme az első- és másodfokú bírósági döntést, valamint a Kúria döntését érdemben befolyásolta.

eb) Az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme

Az első fokon eljáró bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot azzal sértette meg, hogy az első fokú ítélet [55] számú bekezdésének első mondatában olyan tény vonatkozásában tett megállapítást (majd az ítélet ezt követő részében vont le abból jogi következtetést), amelyre szakértői bizonyítást nem folytatott le annak ellenére, hogy a 1996. február 15. napján keletkezett alperesi dokumentáció és az alperes által a bíróság rendelkezésére bocsátott Drug Master File (DMF) akta egyezőségének vizsgálata egyértelműen különleges szakértelmet megkövetelő ténykérdés.

Az elsőfokú ítélet 55. pontjában az alábbi megállapítást teszi az első fokon eljáró bíróság:

„[55] A kiindulópont az, hogy az alperes a [redacted] készítmény azon gyártási eljárását, mellyel a felperes találmánya összefügg, 1996 óta alkalmazza, tehát azt évekkel a perbeli találmány megalkotása előtt fejlesztette ki és vette használatba. A perbeli találmány kidolgozásnak igénye a felek egybehangzó előadása szerint a [redacted] 1998-beli szabadalombitorlási vádjai miatt merült fel, amikor az alperes abba a helyzetbe kényszerült, hogy bizonyítsa, hogy az [redacted] készítmény [redacted] hatóanyagát nem a [redacted] szabadalmával védett eljárással gyártja. Az MSZH a perbeli találmánynak megfelelő műszaki érvelés alapján fogadta el, hogy az alperes eljárása [redacted] szabadalmát

megkerüli, így annak folytatását nem akadályozza a [REDACTED] joga. A bizonyítás célja az alperesi gyártási eljárás reakciómechanizmusának megmutatása volt.

A 3.P.21.765/2019/46. számú szakértői kirendelésről szóló végzés 4. oldal tartalmazza a szakértőnek feltett alábbi kérdéseket:

„A bíróság az alábbi kérdésekre vár indokolt válaszokat a szakértőtől:

1) A szakértő győződjön meg arról, hogy az alperes pontosan milyen eljárással állítja elő az [REDACTED] gyógyszerkészítmény [REDACTED] hatóanyagát, röviden mutassa be ezt az eljárást, vázolja a főbb reakció sémákat és az alkalmazott reakciókörülményeket.

2) Nyilatkozzon a szakértő, hogy az alperes által alkalmazott gyártási eljárás bármely szakaszában képződik-e a szabadalom 1. főigénypontja szerinti (I) képletű vegyület akár intermediereként, akár izolálásra kerülő terméként.

3) Ha a fenti (I) képletű vegyület a gyártási eljárásban képződik, mutassa be ennek a ténynek a szerepét, jelentőségét a teljes eljárás szempontjából, így különösen nyilatkozzon, hogy az alperesi eljárásban, az ott alkalmazott reakciókörülmények között

i. szükségképpen képződik-e (I) képletű vegyület.

ii. az [REDACTED] végtermék előállításához szükségképpen keletkeznie kell-e (I) képletű vegyületnek.

4) Nyilatkozzon a szakértő, hogy az alperes által alkalmazott gyártási eljárásban megvalósulnak-e a szabadalom 2. főigénypontja szerinti műszaki intézkedések (reagáltatás és izolálás).”

A szakértőnek az elsőfokú bíróság által megfogalmazott kérdések alapján nem volt feladata az 1996. február 15. napján kelt dokumentáció vizsgálata. Az elsőfokú bíróság a szakértő feladatául a jelenlegi gyártási technológia vizsgálatát határozta meg.

Kiemelem, hogy alperes sem [REDACTED] szemben folyamatban volt bitorlási, sem a nemleges megállapítás iránti eljárásban, sem a folyamatban volt peres eljárás egyetlen szakaszában nem állította, hogy az [REDACTED] gyártását az 1996. február 15. napján kelt dokumentáció alapján végezné; mindvégig a saját 212.785 és 212.934 lajstromszámú szabadalmaira hivatkozott, amelyről a szakértő megállapította, hogy Ondansetron előállításra alkalmatlanok. Az eljáró bíróságok – erre irányuló alperesi nyilatkozat és igazságügyi szakértői bizonyítás nélkül – állapították meg, hogy alperes az 1996. február 15. napján kelt dokumentáció alapján gyártja [REDACTED]

Indítványozó tisztességes eljárásához való jogának közvetlen sérelméhez vezetett, hogy az első fokon eljáró bíróság a Pp. 300. § (1) bekezdésén túlmenően megsértette a Pp. 6. §-ában rögzített bírói közrehatási tevékenység követelményét, valamint a Pp. 237. § (2) bekezdése szerint anyagi jogi pervezetési kötelezettségét. A másodfokon eljáró bíróság ítélete szintén megalapozza a tisztességes eljárásához való jog megsértését, mivel az első fokon eljáró bíróság alapjogot sértő eljárásával szemben nem élt a felülbírálati jogkörével, továbbá a másodfokú ítélet az ügy érdemére kiható ellentétes indokolást tartalmaz, amely a tisztelt Alkotmánybíróság által is lefektetett józan ész követelményének sem felel meg. A Kúria döntése szintén sérti indítványozó tisztességes eljárásához való jogát, mivel az első- és másodfokon eljáró bíróság által megvalósított alapjogi jogsértéseket nem küszöbölte ki, ugyanakkor arra jogszabályi lehetősége megléte volna. Mindezeket a jelen alkotmányjogi panasz 2. pont b) alpontjában fejtjük ki bővebben. Ismételten utalunk a másodfokú ítélet [37] bekezdésében foglaltakra, amellyel a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az első fokon eljáró bíróság az anyagi és eljárási szabályoknak megfelelő ítéletet hozott. A Kúria végzésben a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem elutasításának okaként jelölte meg, hogy az eljáró bíróságok helyesen értelmezték az eljárási és anyagi jogi jogszabályokat. Kiemelem, hogy a téves jogértelmezés és jogalkalmazás vezetett közvetlenül az Alaptörvényben is rögzített tisztességes eljárásához való jog sérelméhez.

Álláspontunk szerint az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljárásához való jogának sérelme az első- és másodfokú bírósági döntést, valamint a Kúria döntését érdemben befolyásolta.

ec) Az indítványozó Alaptörvény 28. cikke által a bíróságok részére előírt jogszabály-értelmezési szabály saját ügyében való alkalmazására irányuló jogának sérelme

Az Alaptörvény 28. cikke alapvetően nem az indítványozó, vagy más személy konkrét jogát deklarálja, hanem a bíróságokra telepít a jogszabályok értelmezésével kapcsolatos többletkötelezettséget. Ahogyan azonban az ismeretes, ami az egyik oldalról nézve jog, az a másik oldalról nézve gyakran kötelezettségként értelmezhető és *vica versa*. Az indítványozó Alaptörvény 28. cikke által a bíróságok részére előírt jogszabály-értelmezési szabály saját ügyében való alkalmazására irányuló jogát azonban egyértelműen sértik a fent hivatkozott ítéletek, mivel az eljáró bíróságok az Szt. és a Pp. rendelkezéseit nem az említett Alaptörvény 28. cikke, illetve az Szt. preambulumban, valamint a Pp. törvényi indokolásában megfogalmazottak szerint értelmezték.

Az Szt. preambulumban megfogalmazottak szerint a jogalkotó az Szt. rendelkezéseit a feltalálók erkölcsi és anyagi elismerésének előmozdítása érdekében alkotta meg. Az Alaptörvény 28. cikke alapján jelen esetben az Szt. rendelkezései tehát akként értelmezendők, hogy azok a szolgálati találmányt feltaláló indítványozó érdekeit védje és ismerje el a vele összehasonlíthatatlanul nagyobb érdekérvényesítő képességgel rendelkező alperessel, mint szabadalmassal.

A Pp.-hez fűzött indokolás szerint a Konceptió az új polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) szerint a Javaslatban kifejezésre kell juttatni az Alaptörvénynek az igazságszolgáltatással, a magánjogi jogviták rendezésével összefüggésben megfogalmazott tételeit. A Javaslatnak biztosítania kell különösen a tisztességes eljárás követelményét.

A Javaslat szabályozási megoldásai az ítékezés kiszámíthatóságának előmozdítása révén a polgári igazságszolgáltatás iránti közbizalom erősítését is célul tűzi ki. A Javaslat alapvetően megfogalmazza, hogy fokozott elvárásokat támaszt a felekkel szemben, és aktív közreműködési kötelezettséget telepít a bíróságokra.

A Javaslat szabályozási megoldásai az ítékezés kiszámíthatóságának előmozdítása révén a polgári igazságszolgáltatás iránti közbizalom erősítését is célul tűzi ki. A Javaslat aktív közreműködési kötelezettséget telepít a bíróságokra. A Javaslat szabályozási megoldásai olyan eljárási rend kialakítására törekednek, ahol a felek számára a hatályos szabályozásnál előreláthatóbb lesz az eljárás menetének alakulása, ami a perhatékonyaság mellett a kiszámíthatóságot is előmozdítja.

A Javaslat egyik jellegadó sajátossága a bíróság szerepének erősítése a jogvita tárgyi kereteinek tisztázásában, amelyet az anyagi pervezetés foglal össze. Valamennyi újrakodifikált európai perrendben megfigyelhető a bírói aktivitás fokozódása, csak annak intenzitásában, kiterjedtségében vannak eltérések.

A Javaslat szerint bíróság közrehatási tevékenységének a feleket megillető rendelkezési jog érvényesülését kell hatékonyan elősegítenie. A bírói közrehatás eszközei a kérdésés, a nyilatkozattételre felhívás, a tájékoztatás, mind a perkoncentrációt biztosítja. A bíró, mintegy katalizátorként aktívan előmozdítja, hogy a felek a pereslelményeiket a szándékaiknak megfelelően teljesíthessék, ugyanakkor nem vehet át a felektől olyan feladatokat, amelyek elvégzésére képesek, és nem avatkozhat olyan kérdésekbe, amelyek a felek magánautonómiája alá tartoznak.

Az anyagi pervezetés a bíró részére hatékony eszközt ad arra, hogy időt, költséget, energiát takarítson meg és a per elhúzódsát megakadályozza. Alkalmazása által az eljárás hatékonyabb, következetesebb és átláthatóbb, a jogilag releváns körülményekre koncentrálsódik, ezáltal a jogbiztonságot kellő időben helyreállítja, így a pergazdaságosságot szolgálja.

A felek által szolgáltatandó peranyag tekintetében a bíróság kérdéseivel és felhívásaival közrehat abban, hogy a döntés szempontjából lényeges tények és jognyilatkozatok a felek által teljes körűen

előadásra kerüljenek, ezek bizonyítékai megjelölésre és a szükséges indítványok előterjesztésre kerüljenek. A bíróság felhívja a figyelmet és lehetőséget biztosít, hogy a fél tényelőadását tisztázza, megmagyarázza vagy kiegészítse, amennyiben az nem egyértelmű, túl általános, ellentmondásos vagy hiányos. A bíróság felhívja a felek figyelmét arra, ha az előterjesztett bizonyítékok és indítványok nem terjednek ki valamennyi lényeges tényre, vagy szakértői bizonyítás indítványozása szükséges. A bíróság vita esetén közli, hogy valamely tény vonatkozásában melyik felet terheli a szükséges bizonyíték rendelkezésre bocsátása, és tájékoztat ezek vonatkozásában a bizonyítás indítványozása elmulasztásának illetve sikertelenségének következményeiről.

A fentiek összefoglalásaként álláspontunk szerint az elsőfokon eljáró bíróság elmulasztotta közrehatási kötelezettségének teljesítését. Az elsőfokú bíróság az ítéletének [55] és [57] bekezdéseiben kifejtett álláspontjára alapozva utasította el az indítványozó keresetét, nevezetesen azért, mert meglátása szerint az alperes már a felperesi 226.135 lajstromszámú szabadalom bejelentését megelőzően is gyártott ondansetron hatóanyagtartalmú [REDACTED] terméket, ezért a hivatkozott szabadalom legfeljebb csak javított az alperesi technológián, hozzáadott értékkel nem bír, és ebben az értelemben a licencialagomban sem rendelkezhet értékkel.

A felperesi 226.135 lajstromszámú szabadalom bejelentése előtt alkalmazott alperesi gyártási technológia, mint a perben az elsőfokú bíróság által lényegesnek minősített tény vonatkozásában – a megfelelő anyagi pervezető végzés és az abban foglalt tájékoztatás elsőfokú bíróság által történő elmulasztása révén - a felek nem fogalmaztak meg bizonyítási indítványokat.

Álláspontunk szerint az indítványozó Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési alapelv indítványozó saját ügyében való alkalmazásához való jogát, illetőleg az eljáró bíróságok Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési alapelvből folyó kötelezettségének megsértése az első- és másodfokú bírósági döntést, valamint a Kúria döntését érdemben befolyásolta, amely közvetlenül vezetett a nevesített alapjog séreleméhez.

Tudomással bírunk arról, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság számos alaptörvényi rendelkezésről (így például az Alaptörvény 28. cikkéről) kimondta, hogy azokra nem lehet önmagában alkotmányjogi panaszt alapítani. Ezzel összhangban az Alaptörvény 28. cikkére az indítványozó tulajdonhoz való jogának, valamint tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmével szoros összefüggésben hivatkozunk.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

aa) Tulajdonhoz való jog

Alaptörvény XIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

ab) Tisztességes bírósági eljáráshoz való jog

Alaptörvény XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

ac) Értelmezési alapelv alkalmazásához való jog

Alaptörvény 28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat

indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

Mivel az első- és másodfokú ítéletek, valamint a felülvizsgálat engedélyezését elutasító döntés meghozatalával az eljáró bíróságok az indítványozó több Alaptörvényben rögzített jogát is sértik, ezért álláspontunk szerint a bírói döntések alaptörvény-ellenességének indokolását célszerű strukturáltan, külön alpontokban feltüntetve előadni. Ugyanakkor egyes pontokon elkerülhetetlenek az átfedések.

ba) Az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joga vonatkozásában

„Történetileg a tulajdonhoz való jog az állampolgári alapjogokhoz kapcsolódik: érvényesülése azok biztosítékaként (is) számít. Ezzel magyarázható, hogy az alkotmányok a tulajdonhoz való jogot igen gyakran az állampolgári alapjogok keretében, azokhoz kapcsolódóan szabályozzák.”¹

A tulajdonjog az egyik legrégebbi múltra visszatekintő jogintézményünk. A jogtudomány művelői szerint a tulajdonhoz való jog a hagyományos értelemben vett állampolgári jogokkal egyazon törő fakadnak. A monarchiák Európájában kezdetben az uralkodó jogosultságainak határaként jelent meg, egyfajta korlátot állítva az abszolút hatalomnak. A polgárság szemében a tulajdonjog a polgárnak az államhoz való viszonyát határozta meg. Mélyebb jogtörténeti fejtegetésbe azonban nem kívánunk bocsátkozni, tekintettel arra, hogy az meghaladná jelen alkotmányjogi panasz kereteit.

A tisztelt Alkotmánybíróság már a **17/1992. (III. 30.) AB határozatában** elvi érveléssel mutatott rá arra, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének megfeleltethető *„...Alkotmány 13. §-ának (1) bekezdése nemcsak a tulajdonjog, hanem az azzal összefüggő minden vagyoni jog biztosítására vonatkozik. Az Alkotmány 9. § (1) bekezdése ezért a tulajdonvédelem körében az egyéb vagyoni jogok védelmét is biztosítja. A jogösszehasonlítás is azt mutatja, hogy több külföldi alkotmánybíróság gyakorlata a vagyoni jogosultságokat az alkotmányos tulajdonvédelem körébe vonja. Az Alkotmánybíróság ezzel is összhangban az Alkotmány tulajdonvédelemmel kapcsolatos rendelkezéseit olyan alapjognak tekinti, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok az egyéb dologi jellegű vagyoni jogok védelmére is alkalmazhatnak.”*

Ezt követően a tisztelt Alkotmánybíróság a **64/1993. (XII. 22.) AB határozatában** választotta el egymástól a polgári jogi és az alkotmányjogi tulajdonfogalmat. A tisztelt Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatban leszögezte, hogy *„A tulajdonhoz való jog az Alkotmány 13. § (1) bekezdése értelmében alapvető jog. Az alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. A szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának ugyanis nincs polgári jogi megfelelője. A tulajdonjog részjogosítványai - amelyek még a polgári jog szerint sem mindig a tulajdonost, s egyes esetekben törvénytől fogva nem őt illetik - nem azonosíthatók a tulajdonhoz való jog alkotmányi védelmet élvező lényeges tartalmával.*

[..]

Az Alkotmány szerinti tulajdonvédelem köre tehát nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével; azaz sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványai, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával. Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás

¹ Sári János – Somodi Bernadette: Alapjogok, Alkotmánytan II. 4. átdolgozott kiadás, Osiris Kiadó, Budapest, 2008, 229. o.

módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más."

A tisztelt Alkotmánybíróság alkotmányértelmezéséből, illetve gyakorlatából adódóan tehát különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányjogi tulajdonfogalom és tulajdonvédelem között. A jelenleg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (Ptk.) szabályozott polgári jogi tulajdonjog egyrészt több részjogosultságból tevődik össze, másrészt a jogrendszerünk differenciálódásával, a korlátozásokat tartalmazó jogszabályok megalkotásával a polgári jogi tulajdonjognak számos korlátozást kell elszenvednie. A Ptk. szerint polgári jogi tulajdonjog körébe tartozik különösen a birtoklás, a használat, a hasznosítás, a hasznok szedésének joga, valamint a rendelkezés joga.² Hangsúlyozandó, hogy a „különösen” kifejezés arra utal, hogy a felsorolás nem teljeskörű, mivel a jogalkotó számolt a technológia fejlődésével, találmányokkal, a jogszabályok jövőbeni változásának szükségességével és lehetőségével, stb.

A régi Ptk.-hoz fűzte Eörsi Gyula és Világhy Miklós azt a következtetést, amely szerint *„valójában a helyzet nem úgy áll, hogy a tulajdonjog tárgya lehet minden, ami a polgári jog értelmében dolognak minősül, hanem dolognak minősül jogi értelemben mindaz, ami a tulajdonjog tárgya lehet. A dolog mint polgári jogi kategória tehát valójában a tulajdonjog tárgyának az elvont kifejezése.”*³

Dr. Bacher Vilmos tanulmányában már a tulajdonjog körébe sorolja a szellemi tulajdonjogot: *„Így tehát a polgári jog elméletébe beilleszkedik, hogy a szellemi alkotások - mint szellemi tulajdon - a tulajdonjog tárgyai lehetnek. Figyelemmel arra, hogy a nemzetközi jogfejlődés, mikor az egyezmények sorozatán át mindig elismeri a szerzőket megillető személyiségi jogokat és azokat oltalmazza, a nemzetközi egységesítésre irányuló szabályozás a szellemi alkotásokhoz fűződő vagyoni jogokat egyidejűleg csoportosítja és így fejlesztette ki az elmúlt évszázad során az ipari tulajdonjog, majd pedig a mai nemzetközi szabályozás és a jogtudomány kategorizálása alapján a szellemi tulajdon fogalmát. Ezen elméleti összefüggés alapján - a szellemi alkotásokra vonatkozó új törvényi rendelkezések jogharmonizációs törekvéseire és a jogharmonizációs kötelezettségre figyelemmel - indokolt a szellemi tulajdon a polgári jog tulajdonjogi fejezetében rendezni, az alkalmazási körét a TRIPS-Egyezményben meghatározott kategóriák alapján kijelölni.”*

Az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékletei kihirdetéséről szóló 1998. évi IX. törvény, továbbá maga a TRIPS-Egyezmény szerint is a szellemi tulajdonjog körébe tartoznak többek között a szerzői- és kapcsolódó jogok, védjegyek, ipari minták, a félvezető áramkörök térbeli elrendezése (topográfia) és a szabadalmak is.

Áttérve az alkotmányjog talajára, az alkotmányjogi tulajdonjog a talán legmélyebb múltra visszagyökerező első generációs alapjogunk. A tisztelt Alkotmánybíróság az alkotmányjogi értelemben vett tulajdonjog korlátozására a többi alapjognál alkalmazott szükségességi-arányossági tesztnél enyhébb mérce, a közérdekűségi teszt próbáját alkalmazza. Eszerint a tulajdonjogot nem csak egy másik, vele vetélkedő alapvető jog szükséges esetben előnyben részesítése végett lehet a lehető legkisebb mértékében, azaz arányosan korlátozni, hanem a közérdek védelme érdekében is. Tehát amennyiben a közérdek princípiumát kell érvényre juttatni, ott alkotmányos szempontból a tulajdonjognak – teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett – meg kell hátrálnia.

Álláspontunk szerint a tulajdonjog mind polgári-, mind pedig alkotmányjogi értelmezésben egyfajta abszolút jogviszonyt feltételez, amely szerint a tulajdonost tulajdonjogának tárgyát teljes és kizárólagos hatalom illeti meg. A tulajdonjog tárgyára harmadik személy tehát kizárólag az Alaptörvény, valamint a törvényeink által szabályozott keretek között bírhat bármiféle ráhatással. A

² Ptk. 5:13. § (1)-(2) bekezdései

³ Eörsi Gyula - Világhy Miklós: Polgári jog, 1962, I. 285. old.

tulajdon tradicionális tárgyait egyre inkább felváltják azok a „dolgo”, amelyeket az állam ad szerződésekkel, engedélyekkel, koncessziókkal.

A tisztelt Alkotmánybíróság a **64/1993. (XII. 22.) AB határozatában** rámutatott az alábbiakra: „A tulajdonhoz való alapvető jog védelmében a minőségi határvonal ma már nem a tulajdon „korlátozása” és polgári jogi értelemben vett „elvonása” között húzódik. Az alkotmányossági kérdés az lett, hogy milyen esetekben kell a tulajdonosnak a közhatalmi korlátozást minden ellenszolgáltatás nélkül eltűrnie, illetve mikor tarthat igényt kártalanításra tulajdonosi jogai korlátozásáért. A jogszabályi korlátozások sokasodására adott válaszként kitágul a „klasszikus kisajátítás” fogalma, amelyet az állam akkor alkalmazott a (rendszerint ingatlan-) tulajdon valamely közcélhoz elengedhetetlen megszerzésére, ha azt polgári jogi ügylettel nem tudta megszerezni. De ahogy egyre több tulajdonkorlátozásért jár a kisajátításhoz hasonló védelem, egyre több korlátozást kell minden ellentételezés nélkül elviselni.”

Alkotmányos tulajdonvédelmet érdemel „a vagyoni értékű jog, amelyet a jogrend úgy rendel a jog jogosultjához, hogy a joghoz tartozó rendelkezési jogosultságot saját belátása szerint gyakorolhatja.”⁴

*Ha elfogadjuk, hogy a tulajdonhoz való jog továbbra is arra szolgál, hogy védelemben részesítse az egyéni cselekvés autonómia anyagi alapjait, akkor a funkció megőrzéséhez progresszív joggyakorlatra van szükség. Olyanra, amely lépést tart a folyamatosan alakuló gazdasági és társadalmi viszonyokkal. A fejlődés tehát nem abba az irányba mutat, hogy visszatérjünk az 1992 előtti évekhez, amikor még úgy látszott, hogy a tulajdonhoz való jog alkalmazási hatálya alá csak a dologi jogi természetű javak tartoznak hazánkban. Sokkal inkább arra kell helyezni a hangsúlyt, hogy a tulajdonhoz való jog az előbbieken felül oltalomban részesíti a már megszerzett vagyoni – akár dologi, akár kötelmi jellegű – jogosultságokat is, amelyek korunkban védelemre szorulnak, mert értékkel bírnak és a jogosult személyek rendelkezésére állnak.*⁵

A fentebb hivatkozott első- és másodfokú ítélet, valamint a Kúria döntése sérti az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát. A fentiekben kifejtett érvelésünknek megfelelően a tulajdonjogba beletartoznak a szellemi tulajdonjogok, így az indítványozó – mint feltaláló – 226.135 lajstromszámú találmányához kapcsolódó feltalálói jogok, így különösen a találmányi díjhoz való joga, mint a tulajdonhoz való joghoz tartozó vagyoni jogosultság. Ezeket a jogokat polgári jogi szempontból számos norma korlátozza, ugyanakkor számos részjogosultságból állnak.

A polgári jogi jogviszonyok kettő nagy csoportja a vagyoni- és a személyi jellegű jogviszonyok. Álláspontunk szerint vitathatatlan, hogy az összes tulajdonjogi – és így szellemi tulajdonjogi – jogviszony vagyoni jellegű jogviszony. Ezeknek a vagyoni jellegű jogviszonyoknak az állam által való szabályok közé terelése mögött azon alapvető megfontolás húzódik meg, hogy a jogkövető személyek a szabad piac keretei között gazdálkodhassanak tulajdonjoguk tárgyával. Ez egyrészt azt jelenti, hogy a tulajdonjoguk tárgyát megszerezhetik, használhatják, hasznosíthatják, vagy éppen rendelkezhetnek róla, másrészt pedig azt másokkal tiszteletben tartathatják. A szellemi tulajdonjogoknak - mint vagyoni jogoknak - azonban a közös princípiuma az, hogy pénzben kifejezhető értékük van, illetve a jogosultjuk ilyen vagy olyan módon bevételhez, jövedelemhez juthat általuk.

Feltaláló az, aki a találmányt megalkotta.⁶ A találmány esetében az Szt. rögzíti a feltalálónak a találmánnyal kapcsolatos jogosultságait, így például azon jogot, amely szerint a feltalálót megilleti az a jog, hogy a szabadalmi iratok őt e minőségében feltüntessék.⁷ A feltaláló találmányához kapcsolódó

⁴ Menyhárd Attila: A tulajdon alkotmányos védelme. Polgári jogi kodifikáció, 2004/5-6. 26. o.

⁵ Dr. Csink Lóránt: Alapjogi kommentár az alkotmánybírósági gyakorlata alapján, 2021. 168. o. Novissima Kiadó

⁶ Az Szt. 7. § (1) bekezdése alapján.

⁷ Az Szt. 7. § (5) bekezdése alapján.

feltalálói jog magját azonban nem a fent nevesített „mellékes” jogosultságok képezik, hanem a feltalálót a találmány hasznosítása után megillető találmányi díj iránti jog. Amennyiben a találmányi díj iránti jogot kiemeljük a feltaláló jogosultságai közül, az egész szabadalmi jogi szabályozás kártyavárként omlik össze, ugyanis sem a feltaláló nem lesz érdekelt a találmány megalkotásában, sem a szabadalmas nem lesz érdekelt a feltaláló találmány megalkotására való ösztönzésében. A racionális jogalkotói megfontolás szerint a feltalálót találmányának hasznosítása után találmányi díj illeti meg. Amennyiben a feltalálót a találmányának hasznosítása után nem illetné meg találmányi díj, illetve főszabályként nem kizárólagosan a feltalálót illetné meg ez a jog, úgy a szabályozás értelmét vesztené. A találmányi díj iránti jog tehát a feltaláló találmánya vonatkozásában az egész találmányi jogviszony középpontja. Amennyiben a feltaláló javára a találmányhoz kapcsolódó jogok ugyan biztosításra kerülnek, de a találmányi díjhoz való joga „elsikkad”, úgy - álláspontunk szerint - ezzel kiüresedik a feltaláló (szellemi) tulajdonhoz való joga.

A **3165/2021. (IV. 30.) AB határozat** [73] számú bekezdésében a tisztelt Alkotmánybíróság korábbi határozatát idézte, amikor rámutatott a következőkre: „A 18/2015. (VI. 15.) AB határozat a tulajdonjog részjogosítványainak alkotmányos védelmével kapcsolatban megállapította, hogy: "[A]z Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tulajdoni alapjogvédelem kiterjed a tulajdoni részjogosítványokra és azok gyakorolhatóságára is, és csak az Alaptörvény erre vonatkozó szabálya szerint korlátozhatóak."

A tulajdonjog alkotmányos védelme kiterjed tehát a szellemi tulajdonjog részjogosítványainak védelmére is.

Az Szt. 13. § (1) bekezdés a) pontja alapján, ha a találmányt szabadalom védi, akkor a feltalálót a szolgálati találmány értékesítése esetén találmányi díj illeti meg az értékesítés megkezdésétől a végleges szabadalmi oltalom megszűnéséig.

Az elsőfokú ítélet 47. pontjában az elsőfokú bíróság megállapította, hogy indítványozó (felperes) találmányi díjra jogosult, ugyanakkor ezen jogát kiüresítette azáltal, hogy a találmányi díj összegszerűségére vonatkozó bizonyítást nem folytatott le. Lényegileg az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy 0,- Ft, azaz nulla forint találmányi díjra jogosult indítványozó (felperes).

„[47] Tehát a felperest, mint a perbeli 226.135 lajstromszámú szabadalommal védett találmány feltalálóját az Szt. 13. § (1) bekezdése és e szakasz (2) bekezdésének a) pontja alapján feltalálói díj illeti meg.”

Az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát alapvetően az első fokon eljáró bíróság sértette meg, amely hatással volt az elsőfokú ítélet tartalmára. A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokon eljáró bíróság ítéletét és eljárását a másodfokú ítélet [37] bekezdésében jóváhagyva értékelte, amely szerint:

„[37] Az elsőfokú bíróság a tényállást kellő mértékben feltárta, a szükséges bizonyítást lefolytatta, abból a bizonyítékok okszerű mérlegelésével, az anyagi és eljárási szabályok megfelelő, a joggyakorlattal is összhangban álló alkalmazásával helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperest nem illeti meg találmányi díj a 226 135 lajstromszámú szabadalom után. Döntésével és indokaival a másodfokú bíróság mindenben egyetértett, kizárólag a fellebbezésekben írtak miatt az alábbiakat fejté ki.”

A Kúria Pfv.IV.20.932/2021/2. számú végzésének 30. pontjában szintén a találmányi díj összegszerűségének vizsgálatát negligálta azáltal, hogy helyben hagyta a másodfokú bíróság döntését:

[30] A felperes a Kúria megjelölt határozatában kifejtettektől eltérő jogértelmezésre amiatt hivatkozott, mert hiányolta, hogy az elsőfokú bíróság a találmányi díj megállapítása érdekében nem tájékoztatta arról, hogy az 1996. február 15-én kelt gyártási dokumentáció és a DMF-ben rögzített

gyártási technológia összehasonlítása vonatkozásában is terjessze elő a bizonyítási indítványait. A perbeli szabadalom sajátos keletkezési körülményeire figyelemmel (jogi célt szolgál) azonban nem szorult bizonyításra az, hogy az alperes a perbeli szabadalom bejelentését megelőzően milyen előállítási eljárással gyártotta az [REDACTED] termék hatóanyagát. Ezért a felperes a bizonyítás körében a tájékoztatás nem megfelelő voltára, a közzétett határozattól a bíróság anyagi pervezetése körében felmerült jogkérdésben való eltérésre megalapozatlanul hivatkozott.

Az eljáró bíróságok az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot azzal sértették meg, hogy az indítványozó (szellemi) tulajdonjogának princípiumát képező találmányi díjra való jogát a polgári peres úton való igényérvényesítés lezárásaként az döntésekben gyakorlatilag elvonták.

Az elsőfokú ítélet [55] számú bekezdésének első mondatában olyan tény vonatkozásában tett megállapítást (majd az ítélet ezt követő részében vont le abból jogi következtetést), amelyre szakértői bizonyítást nem folytatott le annak ellenére, hogy az 1996. február 15. napján keletkezett alperesi dokumentáció és az alperes által a bíróság rendelkezésére bocsátott Drug Master File (DMF) akta egyezőségének vizsgálata egyértelműen különleges szakértelmet megkövetelő ténykérdés.

[55] A kiindulópont az, hogy az alperes az [REDACTED] készítmény azon gyártási eljárását, mellyel a felperes találmánya összefügg, 1996 óta alkalmazza, tehát azt évekkel a perbeli találmány megalkotása előtt fejlesztette ki és vette használatba. A perbeli találmány kidolgozásának igénye a felek egybehangzó előadása szerint a [REDACTED] 1998-beli szabadalombitorlási vádjai miatt merült fel, amikor az alperes abba a helyzetbe kényszerült, hogy bizonyítsa, hogy az [REDACTED] készítmény [REDACTED] hatóanyagát nem a [REDACTED] szabadalmával védett eljárással gyártja. Az MSZH a perbeli találmánynak megfelelő műszaki érvelés alapján fogadta el, hogy az alperes eljárása a [REDACTED] szabadalmát megkerüli, így annak folytatását nem akadályozza a [REDACTED] joga. A bizonyítás célja az alperesi gyártási eljárás reakciómechanizmusának megmutatása volt.

A fenti ítéleti indokolás vonatkozásában előadom, hogy alperes sem [REDACTED] elleni bitorlási eljárásban, sem az MSZH előtti eljárásban, sem a jelen alkotmányjogi panasz alapját képező eljárásokban nem állította, hogy az 1996. február 15. napján kelt dokumentáció alapján gyártja az [REDACTED] nyilatkozta, hogy a két korábbi szabadalma alapján gyárt, amelyekről – a szakértői bizonyítás keretében – megállapításra került, hogy [REDACTED] elállítására alkalmatlanok. Az MSZH előtt alperes az indítványozói (felperesi) találmány által védett eljárás által új, önálló és független gyártó utat mutatott, amely vonatkozásában a Fővárosi Ítélet tábla, mint másodfokú bíróság ítéletének 41. pontja is rögzíti, hogy „... nem tűzte volna munkavállalóinak feladatául kerülő út keresését, aminek nyomán végül létrejött a perbeli szabadalmat megalapozó szolgálati találmány”. Alperes az (indítványozói) felperesi szabadalom által védett találmány feltalálásáig nyilvánvalóan nem rendelkezett a [REDACTED] től önálló és független gyártási úttal.

Az elsőfokú ítélettel szemben a másodfokon eljáró bíróság a másodfokú ítélet [41] számú bekezdésében rögzítette, hogy nincs ügydöntő jelentősége annak, hogy ténylegesen milyen gyártási folyamat alapján zajlott 1996-ban az [REDACTED] termék előállítása. Ennek ellenére a másodfokú bíróság elsiklott azon elsőfokú bírósági megállapítás felett, amely szerint a felperesi 226.135 lajstromszámú szabadalom bejelentését megelőző alperesi gyártáshoz képest értelmezhető a hivatkozott szabadalom hozzáadott értéke.

„[41] Abban viszont egyetértett a felperessel az ítélet tábla, hogy az ítélet megalapozatlanul tartalmazza, hogy az alperes 1996-tól ugyanazt az eljárást alkalmazza, mert erre nem folyt bizonyítás. Emellett, ha eleve jelen lett volna az 1. főigénypont szerinti glioxilát vegyület, akkor nem hivatkozott volna a bitorlási eljárásban és a Hivatal előtt az alperes először a 212 758 lajstromszámú szabadalmára, majd nem tűzte volna munkavállalóinak feladatául kerülő út keresését, aminek nyomán végül létrejött a perbeli szabadalmat megalapozó szolgálati találmány. Ugyanakkor nincs annak ügydöntő jelentősége – és így megfelelő az elsőfokú anyagi pervezetés és a bírósági közrehatás

követelménye sem szenvedett csorbát –, hogy ténylegesen milyen gyártási folyamat alapján zajlott 1996-ban az [redacted] termék előállítás, illetve, hogy annak mi a viszonya a DMF-ben ismertetett technológiához vagy a perbeli szabadalomhoz. Miként az is irreleváns, hogy miként védekezett az alperes a korábbi eljárásokban, illetve mit tartalmaz az 1998. évi reakcióvázlat, emiatt szükségtelenül fejtett ki ezzel kapcsolatos érvelést fellebbezésében a felperes. A keresetben a felperes azt állította, hogy az alperes ténylegesen hasznosítja a szabadalmat, így ennek bizonyítása terhelte őt, és ez a szakvélemény útján meg is történt, további bizonyítás, a szakvélemény kiegészítése ezért szükségtelen.”

A másodfokú ítélet [42] bekezdésében az indítványozó számára kedvező módon rögzítette, hogy az eljárásban igénybe vett eseti szakértő aggálytalan szakvéleménye alapján az alperes a 226.135 lajstromszámú szabadalmat hasznosítva állítja elő a [redacted] hatóanyagot az [redacted] termékéhez.

„[42] A másodfokú bíróság is úgy értékelte, hogy az igazságügyi vegyész szakértő szakvéleménye aggálytalanul alkalmas annak a meggyőződésnek a kialakítására, hogy az alperes a 226.135 lajstromszámú szabadalmat hasznosítva állítja elő a [redacted] hatóanyagot az [redacted] termékéhez. [...]”

A peres eljárást megelőző alperesi nyilatkozatok miatt indítványozó a per megindításakor nem volt olyan helyzetben, hogy kétséget kizáróan megítélje, hogy az alperes a 226.135 lajstromszámú szabadalmat csak [redacted] szembeni előnyös piaci helyzet megtartása (azaz az alperes által hivatkozott „jogi cél”) érdekében, vagy a tényleges hatóanyaggyártás során hasznosította, hasznosította. Az indítványozó azonban a polgári peres eljárás során mindkét lehetőségre hivatkozott. A polgári peres eljárás során készült szakvélemény pedig kétséget kizáróan alátámasztotta azt, hogy az alperesi hatóanyaggyártás során az alperes szükségszerűen hasznosítja a 226.135 lajstromszámú szabadalmat, amely megállapítás az első- és másodfokú ítéletben is rögzítésre került.

Amennyiben pedig az alperes jelenlegi gyártása során is hasznosítja a 226.135 lajstromszámú szabadalmat, úgy ebből eredően az indítványozó a gyártás útján való hasznosításból eredő alperesi bevételből szükségszerűen jogosult találmányi díjra.

A másodfokú bíróság a másodfokú ítéletben egyrészt vizsgálta [redacted] el szembeni előnyös piaci helyzet megtartását célzó „jogi cél” érdekében történő hasznosítást, azonban az indítványozó alperesi hatóanyaggyártásból eredő bevételére vonatkozóan kizárólag a 226.135 lajstromszámú szabadalom 2008-as lajstromozásának időpontját vette figyelembe és ezen időponttól számította az 5 éves elévülési határidőt. Az indítványozó 2013-as, 2014-es, stb. években folytatott alperesi hatóanyaggyártás után fennálló találmányi díj iránti jogosultsága nem évülhetett el a hivatkozott szabadalom lajstromozásának időpontjától számított 5 éves időtartam leteltével.

Az alperes tényleges hatóanyaggyártási tevékenységéből, mint a hivatkozott szabadalom hasznosításából az indítványozót illető találmányi díj iránti jog a másodfokú ítélet megszövegezésekor „elsikkadt”. Ahogy fentebb hivatkoztuk, a Fővárosi Ítéltábla a másodfokú ítélet [41] számú bekezdésében kifejtette azon álláspontját, amely szerint nincs relevanciája annak, hogy a 226.135 lajstromszámú szabadalom feltalálása, illetve bejelentése előtt az alperes miként állította elő az ondansetron hatóanyagot. Amennyiben tényleg nincsen jelentősége a korábbi alperesi gyártásnak, úgy a másodfokú bíróság nem hagyhatta volna helyben az elsőfokú ítéletet, hiszen az elsőfokú ítélet arra alapult, hogy a 226.135 lajstromszámú szabadalom feltalálása az alperesi gyártáshoz hozzáadott értékkel nem bírt. Ezen érvelés mentén tehát szükségszerűen vizsgálendő az alperes azon korábbi hatóanyaggyártása, amelyre vonatkozatható a felperesi találmány hozzáadott értéke. Ezen vizsgálatra azonban sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban, sem pedig a Kúria előtti felülvizsgálati eljárásban nem került sor.

A tisztelt Alkotmánybíróságnak nem feladata a bizonyítékok felülrértékelése – melyet nem is kívánunk a tisztelt Alkotmánybíróságtól, ezért kizárólag megemlíteni kívánom, hogy alperes [redacted]

██████████ l szemben folyamatban volt eljárásban azért nem csatolta az 1996. február 15. napján kelt dokumentációt, mivel szakember számára megállapítható, hogy a ██████████ 193.592 lsz. alatti szabadalmában védett II. számú metilén-karbazolon vegyületen és ezen szabadalom 8. példáján keresztül folyt az alperesi gyártás.

Tekintettel arra, hogy 1996. február 15. napján kelt dokumentáció ██████████ 193.592 lsz. alatti szabadalmába ütközhet, így megállapítható, hogy a felperesi 226.135 lsz. alatti szabadalom szerinti találmányig Alperes nem rendelkezett saját, szabadalommal védett működőképes gyártási úttal.

Összegzésként megállapítható, hogy az eljárt bíróságok az első- és másodfokú ítéletben, valamint a Kúria a Pfv.IV.20.932/2021/2 végzésében elvonták az indítványozó találmányi díjhoz való jogát, amellyel sérült az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való joga.

bb) Az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti tisztességes bírósági eljárás lefolytatásához való joga vonatkozásában

A nemzetközi jog hatálya alá tartozó dokumentumok, az egyes szuverének alkotmányai és az Alaptörvény a tisztességes eljáráshoz való jog alá sorolják azokat a garanciákat, amelyeknek az a rendeltetése, hogy akár a hatósági, akár a bírósági jogérvényesítés olyan eljárásban történjék, amely biztosíték a törvényes és elfogulatlan döntéshozatalra. Az alkotmánybírósági gyakorlatban is felismerhető az az elgondolás, amely szerint a tisztességes eljáráshoz való jog elemeire nem is lehet taxatív felsorolást adni: általában az eljárás egészének elemzését követően juthatunk el annak megállapítására, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog követelményének megfeleltek-e, avagy sem.⁸

A polgári perrendtartás, a büntetőeljárás, de még a közigazgatási perrendtartás szabályai is számos, a tisztességes eljárás követelményéből fakadó eljárási alapelvi, valamint részletes eljárási szabályt tartalmaznak. Elmondható, hogy akár az igazságszolgáltatásban, akár a hatósági eljárások során gyakran kerül sor különböző eljárási szabályok megszegésére, azonban ezen jogsértésekből viszonylag szűk halmazt képeznek azok az esetek, amelyekben ez az eljárás valamelyik szereplőjének jogát vagy kötelezettségét érdemben befolyásoló döntést eredményezne. A legtöbb hiba orvoslására ugyanis törvényeinkben a jogalkotó gondoskodott megfelelő rendes és rendkívüli jogorvoslati lehetőségekről.

A tisztelt Alkotmánybíróság a **6/1998. (III.11.) AB határozatában** mutatott rá arra, hogy: „...*a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás >>méltánytalan<< vagy >>igazságtalan<<, avagy >>nem tisztességes<<*”. Kifejtette továbbá, hogy „...*Nincs olyan szükségesség, amely miatt a tárgyalás "tisztességes" voltát arányosan ugyan, de korlátozni lehetne; hanem a tisztességes tárgyalás fogalmán belül alakítandó ki olyan ismérrendszer, amely annak tartalmát adja, s csak ezen belül értékelhető bizonyos korlátozások szükségessége és arányos volta.*”

Tudomással bírunk arról, hogy jelen alkotmányjogi panasz nem az eljáró bíróságok anyagi jogi tévedéseinek kiküszöbölésére szolgál. Az alábbiakban hivatkozásra kerülő téves jogalkalmazás bemutatására kizárólag azért kerül sor, hogy világossá váljon a tisztelt Alkotmánybíróság számára, hogy indítványozó nem egy érdemét tekintve helytálló döntés ellen kíván további jogorvoslattal élni, amelynek végén tartamában azonos döntésnek kellene születnie egy immár tisztességes – meglepetések nélküli – eljárás végén.

---

⁸ Bán Tamás: A tisztességes eljárás és annak egyik fontos vonása: az ártatlanság védelme. In: Személyi szabadság és tisztességes eljárás. Budapest, 1999, INDOK, 114. o., 6/1998. (III. 11.) AB határozat.

A tisztelt Alkotmánybíróság a **9/1992.(I.30) AB határozatában** vizsgálta a processzuális igazság elvét, amelyben annak intézményét és eszmerendszerét az Alkotmánnyal összhangban állónak találta. Rámutatott, hogy „az anyagi igazságosság jogállami követelménye a jobbiztonságot szolgáló intézményeken és garanciákon belül maradván valósulhat meg.” „Az anyagi igazság érvényesülésére” éppúgy nem biztosít (nem biztosíthat) alanyi jogot az Alkotmány, mint ahogy arra sem, hogy egyetlen bírósági ítélet se legyen törvénytértő. Ezek a jogállam céljai és feladatai, amelyek megvalósulása érdekében megfelelő - elsősorban eljárási garanciákat nyújtó - intézményeket kell létrehoznia, és az érintett alanyi jogokat garantálnia. Az Alkotmány tehát az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges és az esetek többségében alkalmas eljárásra ad jogot.”

Rámutatunk a tisztelt Alkotmánybíróság arra vonatkozó következetes gyakorlatára, hogy nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette többek között: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás

Ugyanakkor az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján “a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatában megjelenik, hogy „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben is, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}.

Leszögezhető tehát, hogy egy bíróság előtti polgári peres eljárás tisztességes voltának megítéléséhez szükséges a teljes eljárás vizsgálata, ugyanakkor egy-egy eljárási norma megszegése nem feltétlenül jelenti a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. Ennek okán álláspontom szerint szükséges a Fővárosi Törvényszék előtti elsőfokú eljárás, a Fővárosi Ítéltábla előtti másodfokú eljárás, valamint a Kúria előtti eljárás cselekményeinek egyenkénti és összességében való vizsgálata.

A tisztességes eljáráshoz való joghoz szorosan kapcsolódóan előadom, hogy az eljárási bíróságok nem tettek eleget a hatékony bírói jogvédelem követelményének. A bírósághoz fordulás jogának formális biztosítása nem elegendő az eljárási garanciák kiteljesedéséhez. A hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely azt az alkotmányos igényt jelenti, hogy a perbe vitt jogokról és kötelezettségekről a bíróság érdemben – megmérve a peresített igényeket az alkalmazandó anyagi jog és eljárásjog mércéjével-, végrehajtható határozattal, végérvényesen dönthessen (a bírósághoz fordulás jogának anyagi jogi tartalma). Ezzel áll összefüggésben a bírói felülvizsgálat terjedelme, a jogerő védelme, és bizonyos szempontból a bizonyítás rendjének és a bizonyítékok szabad értékelésének a követelménye is

azzal, hogy az Alaptörvény nem rögzít semmilyen konkrét elvárást a bizonyítás rendszerét, szabályait illetően, beleértve azt is, hogy melyik fórum mennyiben mérlegelheti (felül) a bizonyítékokat.⁹

Álláspontunk szerint indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme az alábbiak miatt áll fenn:

1. Az eljáró bíróságok – különösen az elsőfokú bíróság – mellőzték a közrehatási kötelezettségének teljesítését, az anyagi jogi pervezetés megadását, így indítványozót (felperest) nem hozták olyan helyzetbe, hogy az ügy szempontjából a bíróságok által lényegesnek vélt körülmények vonatkozásában nyilatkozatot tudjon tenni, illetve bizonyítási indítványait ki tudja terjeszteni. Mindezek közvetlen eredményeként az elsőfokú eljárásban úgynevezett „meglepetés ítélet” született, amely a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelenti.

2. Az eljáró bíróságok – különösen az elsőfokú bíróság – úgy nevezte meg gyártó útnak az 1996. február 15. napján kelt dokumentációt, hogy arra alperes soha nem hivatkozott sem a [REDACTED] szemben folyamatban volt eljárásokban, sem jelen alkotmányjogi panasz alapját képező peres eljárás egyetlen szakaszában sem. Alperes mindvégig a saját 212.785 és 212.934 lajstromszámú szabadalmaira hivatkozott, amelyek vonatkozásában az elsőfokú eljárásban kirendelt szakértő, valamint a bíróság is megállapította, hogy ondansetron előállítására alkalmatlanok. A bíróságok a tisztességes eljáráshoz való jog és a bírói pártatlanság követelményét sértették meg azáltal, hogy alperesi nyilatkozatot „pótolnak”.

3. Az eljáró bíróságok – különösen az elsőfokú bíróság – súlyosan megsértették a kötelező szakértői bizonyítás szabályát, amellyel a bíróságok olyan különleges szakértelmet igénylő ténykérdést ítélték meg, amely nem képezte a szakértői vizsgálat tárgyát.

4. Az eljáró bíróságok – különösen az elsőfokú bíróság – az indítványozó (felperes) által előterjesztett bizonyítékokat és bizonyítási indítványokat nem vették figyelembe a körben, hogy az ítéleti indokolásokban a bizonyítékok nem kerültek értékelésre, továbbá a bizonyítási indítványok elutasítását és annak okait sem rögzítették.

bba) A bírói közrehatási kötelezettség és a bizonyítás szabályainak megsértése

A Fővárosi Törvényszék előtt 3.P.21.765/2019. szám alatt folyamatban volt elsőfokú eljárásban keletkezett 3.P.21.765/2019/30. számú végzése az alábbi felhívást tartalmazta:

„...Ugyanezen határidő alatt határozott módon fogalmazza meg a szakértő által tisztázandó azon kérdéseit, melyek annak megválaszolására irányulnak, hogy az alperes hasznosítja-e a perbeli felperesi szabadalmat. Műszakilag szabatos módon határozza meg azon konkrét gyártástechnológiai lépést, műszaki intézkedést, melynek teljesülését vagy nem teljesülését a szakértőnek vizsgálnia kell annak eldöntéséhez, hogy a felperesi szabadalom hasznosítása az alperesnél megtörténik-e. A bíróság – a perfelvétel lezárását követően – a bizonyítást elsősorban erre a kérdésre folytatja le...”

A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 3.P.21.765/2019/46. számú szakértői kirendeléséről szóló végzésének 4. oldala tartalmazza a szakértőnek feltett alábbi kérdéseket:

„A bíróság az alábbi kérdésekre vár indokolt válaszokat a szakértőtől:

1) A szakértő győződjön meg arról, hogy az alperes pontosan milyen eljárással állítja elő az [REDACTED] gyógyszerkészítmény [REDACTED] hatóanyagát, röviden mutassa be ezt az eljárást, válaszolva a főbb reakció sémákat és az alkalmazott reakciókörülményeket.

⁹ Dr. Csink Lóránt: Alapjogi kommentár az alkotmánybírói gyakorlata alapján, 2021. 323. o. Novissima Kiadó

2) Nyilatkozzon a szakértő, hogy az alperes által alkalmazott gyártási eljárás bármely szakaszában képződik-e a szabadalom 1. főigénypontja szerinti (I) képletű vegyület akár intermediereként, akár izolálásra kerülő terméként.

3) Ha a fenti (I) képletű vegyület a gyártási eljárásban képződik, mutassa be ennek a ténynek a szerepét, jelentőségét a teljes eljárás szempontjából, így különösen nyilatkozzon, hogy az alperesi eljárásban, az ott alkalmazott reakciókörülmények között

i. szükségképpen képződik-e (I) képletű vegyület.

ii. az [REDACTED] végtermék előállításához szükségképpen keletkeznie kell-e (I) képletű vegyületnek.

4) Nyilatkozzon a szakértő, hogy az alperes által alkalmazott gyártási eljárásban megvalósulnak-e a szabadalom 2. főigénypontja szerinti műszaki intézkedések (reagáltatás és izolálás).”

A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a 3.P.21.765/2019/46. számú végzése értelmében akként látta, hogy különleges szakértelem szükséges a fenti kérdések megválaszolásához. A szakértői bizonyítás eredményeként a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a 3.P.21.765/2019/66. sorszámú ítéletének 37. és 47. pontjaiban megállapította a felperesi szabadalom által védett intermedierek keletkezését, valamint azt, hogy felperest az Szt. 13. § (1) bekezdése, valamint az Szt. 13. § (2) bekezdés a) pont alapján feltaláló díj illeti meg.

Indítványozó a rá osztott bizonyítási terhet maradéktalanul teljesítette és a bizonyítás eredményeként az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesi szabadalom által védett intermedierek keletkeznek az alperesi gyártásban, továbbá felperest találmányi díj illeti meg. Idézem a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 3.P.21.765/2019/66. sorszámú ítéletének 37. és 47. pontjait:

[37] Ami a szakértői bizonyítás érdemét illeti, a vélemény aggálytalanul alkalmas annak a meggyőződésnek a kialakítására, hogy az alperes a 226.135 lajstromszámú szabadalmat hasznosítva állítja elő a [REDACTED] hatóanyagot az [REDACTED] termékéhez a következők miatt.

[47] Tehát a felperest, mint a perbeli 226.135 lajstromszámú szabadalommal védett találmány feltalálóját az Szt. 13. § (1) bekezdése és e szakasz (2) bekezdésének a) pontja alapján feltalálói díj illeti meg.

Az indítványozói oldal sikeres bizonyítása ellenére a kereset a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 3.P.21.765/2019/66. sorszámú ítélete által elutasításra került. A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a 3.P.21.765/2019/66. sorszámú ítéletének 55. és 57. pontjaiban az alábbi indokolást tette:

[55] A kiindulópont az, hogy az alperes az [REDACTED] készítmény azon gyártási eljárását, mellyel a felperes találmánya összefügg, 1996 óta alkalmazza, tehát azt évekkal a perbeli találmány megalkotása előtt fejlesztette ki és vette használatba ...

[57] Tehát leszögezhető először is, hogy a perbeli találmány nem az [REDACTED] gyártás képességét teremtette meg az alperesnél, és még csak nem is megjavította az alperesi technológiát, így a tevékenységek tekintetében hozzáadott értékkel nem bír, és ebben az értelemben a licencforgalomban sem rendelkezhet értékkel. Ezért az [REDACTED] gyártásával és forgalmazásával arányos díjazás az Szt. 13. § (7) bekezdése szerinti szempontokból kiindulva nem illeti a felperest meg azzal együtt sem, hogy kétségtelen, hogy az alperes a perbeli találmányt a mai napig hasznosítja gyártással.

Alperes sem a [REDACTED] szembeni eljárásokban, sem a bíróság előtti eljárás egyetlen szakaszában sem állította, hogy az 1996. február 15. napján kelt dokumentáció alapján gyártja az [REDACTED]. Ennek ellenére az eljárás bíróságok erre a megállapításra jutottak, amelyre ítéleteket alapoztak. A bíróságok által tett megállapítással szemben az alperesi gyártási technológia – az alperesi állítás szerint – a saját két korábbi 212.785 és 212.934 lajstromszámú

szabadalmán alapul, amelyekről szakértői bizonyítás útján megállapításra került, hogy ondansetron előállítására alkalmatlanok. Az indítványozói (felperesi) szabadalom önmagában és egyedül teremtette meg az [REDACTED] saját szabadalmon alapuló előállítását, így hozzáadott értékkel bír. Kiemelem, hogy az indítványozói (felperesi) szabadalomra alapozva adta meg az MSZH a nemleges megállapítási engedélyt.

Mind az indítványozó, mind az alperes fellebbezést terjesztett elő a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 3.P.21.765/2019/66. sorszámú ítéletével szemben. Felperes fellebbezésében kérte a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 3.P.21.765/2019/66. sorszámú ítéletének elsődlegesen megváltoztatását, másodlagosan hatályon kívül helyezését.

Az indítványozó fellebbezésében kifejtésre került, hogy a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a 3.P.21.765/2019/66. sorszámú ítéletének 55. és 57. pontjaiban foglalt megállapításokra bizonyítást nem folytatott le, továbbá a perben jelentős, különleges szakértelmet kívánó tények vonatkozásában – a Pp. 300. § (1) bekezdése alapján – kötelező a szakértői bizonyítás alkalmazása, amelyről a Pp. 317. § (1) bekezdés a) pontja alapján a peres feleket tájékoztatnia kellett volna.

A fellebbezésben kifejtésre került továbbá, hogy a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 6. §-a szerinti bírósági közrehatási tevékenységéből eredő kötelezettségét, a Pp. 237. § (2) bekezdése szerinti anyagi jogi pervezetési kötelezettségét a Pp. 237. § (4) bekezdésében meghatározott eszközök útján.

A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság nem adott a feleknek a Pp. 237. § (2) bekezdése értelmében kötelező anyagi jogi pervezetés szerinti tájékoztatást a felperesi szabadalom bejelentését megelőző gyártás és az azt követő gyártási technológia összehasonlítása vonatkozóan.

Nevezetesen, a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság, a körben nem adott tájékoztatást, hogy az indítványozót terheli annak bizonyítása, hogy az indítványozói szabadalom szerinti találmánynak köszönhetően az alperesi gyártás előnyösen változott és amennyiben indítványozó ezen bizonyítási tehernek nem tesz eleget, úgy az elsőfokú bíróság a találmányi díj iránti követelést nem állapít meg, ezáltal a kereset szükségszerűen elutasításra kerül. Az elsőfokú bíróság anyagi jogi pervezetés szerinti tájékoztatást az említett perben jelentős tény vonatkozásában sem adott a feleknek, ugyanakkor az elsőfokú ítélet 55. pontjában és az 57. pontjában az elsőfokú bíróság már tényként közli:

[55] A kiindulópont az, hogy az alperes [REDACTED] készítmény azon gyártási eljárását, mellyel a felperes találmánya összefügg, 1996 óta alkalmazza, tehát azt évekkal a perbeli találmány megalkotása előtt fejlesztette ki és vette használatba ...

[57] Tehát leszögezhető először is, hogy a perbeli találmány nem [REDACTED] gyártás képességét teremtette meg az alperesnél, és még csak nem is megjavította az alperesi technológiát, így a tevékenységek tekintetében hozzáadott értékkel nem bír, és ebben az értelemben a licencialforgalomban sem rendelkezhet értékkel.

Az első fokon eljáró bíróság tényként állapította meg, hogy alperes a 1996 óta alkalmazza a DMF szerinti eljárást anélkül, hogy erre vonatkozólag – szakértői – bizonyítást vezetett volna. Kiemelem, hogy a szakértőnek az elsőfokú bíróság által megfogalmazott kérdések alapján nem volt feladata az 1996. február 15. napján kelt dokumentáció vizsgálata. Az elsőfokú bíróság a szakértő feladatául a jelenlegi gyártási technológia vizsgálatát határozta meg.

A fentiekben túlmenően a 3.P.21.765/2019/65. számú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldal 6. bekezdésében a szakértő az alábbiakat nyilatkozta:

„Alperes jogi képviselője kérdésére a szakértő:

Nem vizsgáltam azt, hogy az alperes mióta alkalmazza a szóban forgó reakciósort, ahogy azt sem, hogy valóban 1996 óta használja-e azt az alperes a mai napig változatlan formában.”

A Fővárosi Törvényszéknek, mint elsőfokú bíróságnak a Pp. 237. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatás keretében (indítványozót) felperest tájékoztatnia kellett volna, hogy a Pp. 317. § (1) bekezdés a) pont értelmében szakértő alkalmazása szükséges az 1996. február 15. napján keletkezett dokumentáció és a DMF akta egyezőségének vizsgálata, továbbá az indítványozói szabadalom előtti alperesi gyártási eljárás megállapítása körében.

Kiemelem, hogy a Fővárosi Törvényszék előtt 3.P.21.765/2019. szám alatt folyamatban volt elsőfokú eljárásban keletkezett 3.P.21.765/2019/30. számú végzése azon tájékoztatást tartalmazza, miszerint *...a bíróság – a perfelvétel lezárását követően – a bizonyítást elsősorban erre a kérdésre folytatja le...*

A fenti végzésbe foglalt szóhasználatból („*elsősorban*”) indítványozó (felperes) alappal feltételezte, hogy a tárgyalás berekesztését követően a találmányi díj jogalapja vonatkozásában közbenső ítélettel fog rendelkezni az első fokú bíróság akként, hogy indítványozó (felperes) találmányi díj iránti jogalapját megállapítja és az eljárás későbbi szakaszában az összegszerűsége folytat le bizonyítást. Ezzel szemben indítványozó (felperes) az ítélet kihirdetésekor a kereseti kérelmének elutasításával kellett szembesülnie.

A fentiek összességére tekintettel az elsőfokú ítélet „meglepetés-ítéletnek” minősül, amely a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelenti.

A német alkotmánybíróság éppen a jelen ügy szempontjából releváns probléma vizsgálata alapján szögezte le, hogy *az úgynevezett meglepetés-ítéletek alkotmányellenesnek minősülnek arra figyelemmel, hogy a tisztességes eljáráshoz fűződő alkotmányos alapelvvel ütközik, ha az eljárásban olyan tény válik döntő jelentőségűvé, amelynek ilyen jelentőségével az eljárásban részvevő felek a tőlük elvárt gondosság tanúsítása mellett sem számolhattak. (BVerfG 17.02.2004 - I BvR 2341/00)*

A német alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban hangsúlyozta azt is, hogy *„a bíróság köteles a feleket jogi álláspontjára figyelmeztetni, amennyiben a tényállással szemben olyan elvárásokat támaszt, amelyekkel egy gondos és tájékozott félnek - a jogi felfogások sokszínűsége figyelembevételének elvárhatósága mellett - az eljárás addigi lefolyása alapján nem volt szükséges számolnia. Amennyiben a bíróság elmulasztja az ilyen figyelmeztetést, úgy megsérti a német alkotmány (GG) 103. S (1) bekezdését.” (BVerfG 02.01.1995 - I BvR 320/94).*

Hasonló érvelés jelenik meg a BVerfG 29.05.1991 - I BvR 1383/90 számú német alkotmánybírósági döntésben is: *„Ami pedig az úgynevezett meglepetés-ítélet fogalmát illeti, a német legfelsőbb bíróság ezzel kapcsolatban egyértelműen kimondta, hogy abban az esetben beszélhetünk meglepetés-ítéletről (Überraschungsentscheidung), ha a bíróság egy olyan, az eljárás során korábban fel sem merült jogi vagy ténybeli érvre alapozottan dönti el a jogvitát az egyik irányba, amellyel a fél az eljárás addigi menete alapján nem számolhatott” (OLG Karlsruhe 03.07. 2008 - I U 135108)*

Amennyiben a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság eleget tett volna a Pp. 237. § (2) bekezdés szerinti anyagi jogi pervezetési kötelezettségének, egyben a Pp. 317. § (1) bekezdés a) pontja szerint fennálló szakértői bizonyításra vonatkozó tájékoztatásának akként, hogy a 3.P.21.765/2019/30. számú végzésében felhívja az indítványozót, hogy a találmányi díj megállapításának feltétele az alperesi gyártásban megjelenő gazdasági előny, melynek bizonyítása a indítványozót (felperest) terheli, úgy indítványozó (felperes) az erre irányuló bizonyítási indítványait is megtette volna.

A bíróság közrehatási kötelezettségét az Európa Tanács proaktív bírósági magatartásnak nevezi. A bíróság közrehatási kötelezettsége - az anyagi pervezetés körében - magában foglalja azokat az eszközöket, bírói cselekményeket, amellyel a bíróság közvetlen vagy közvetett hatást gyakorolhat a peranyagra. A bírósági közrehatás lényegében a felek perfelvételi nyilatkozatai ellentmondásosságának, hiányosságának vagy következtetlenségének bírói észlelését, és ennek

tisztázására irányuló bírói cselekvést jelenti. Az anyagi pervezetés szoros kapcsolatban áll a bíróság közrehatási kötelezettségével, amely egy újfajta alapelv polgári perrendünkben. A Pp. 6. § - amely a bíróság közrehatásának alapelvét tartalmazza – az alábbiakat mondja ki: „A bíróság a perkoncentráció érvényesülése érdekében az e törvényben meghatározott módon és eszközökkel hozzájárul ahhoz, hogy a felek eljárási kötelezettségeiket teljesíthessék.”

Az anyagi pervezetés, mint a közrehatási kötelezettség megvalósulása szoros kapcsolatban áll a tisztességes eljárás alkotmányos követelményével, hiszen amennyiben a bíróság ezeket a célokat és elveket megsérti, úgy e nem megfelelő jogalkalmazás miatt a sérelmet szenvedett fél eleshet az igényének érdemi érvényesítésének lehetőségétől.

Az anyagi pervezetés a perkoncentráció elvének tisztességes eljárás keretében történő érvényesülésének, nem pedig a fél pernyertesség előmozdításának eszköze. Általánosságban tehát elmondható, hogy a bíróság kötelezettsége az ügy kimerítő tárgyalása, valamint amennyiben ez szükséges, a felek kitanítása is.

A korábbi Pp. szabályozásához képest többletkövetelmény, hogy a bíróság arról is köteles a felet tájékoztatni, ha a perfelvételi nyilatkozat valamely releváns tény vonatkozásában nem tartalmaz bizonyítékjelölést. A Pp. 237. § (2) bekezdése alapján a felet a bíróságnak arról kell tájékoztatnia, hogy a felajánlott bizonyítékok körét nem tartja elegendőnek, mert az egy vagy több releváns tényre nem terjed ki, és a mulasztás jogkövetkezményének terhével kell felhívnia e hiány pótlására. A Pp.-ben szereplő jogszabályi rendelkezés alapján tájékoztatja a bíróság a pervezetés körében a felet a szakértő igénybevételenek szükségességéről vagy, ha a bíróság számára nyilvánvalóvá válik, hogy a fél nincs tisztában azzal a szabállyal, miszerint tényelőadása nem minősül bizonyítéknak, vagy ha a fél olyan okirati bizonyítékot szolgáltat, amelynek tartalmát tekintve egyértelműen tévedésben van.

A Pp. nem szakít azzal a korábbi törvényen alapuló gyakorlattal, miszerint a bíróság kétség esetén tájékoztatni köteles a feleket arról, hogy adott tény tekintetében a bizonyítási kötelezettség melyiküké. Ezenfelül a bíróságnak közölnie kell a bizonyíték rendelkezésre bocsátásának vagy az indítványozás elmulasztásának következményét.

BH2010.134.: A bíróság köteles tájékoztatni a feleket a bizonyításra szoruló tényekről, bizonyítási teherről, a bizonyítás sikertelenségének következményeiről és a szakértői véleménnyel kapcsolatos fogycatékosságok kiküszöbölése érdekében szükséges intézkedéseket is fogycatosítani kell.

Indítványozó (felperes) tisztességes eljáráshoz való joga további két aspektusban sérült. Egyrészt, a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság nem tette szakértői bizonyítás tárgyává az 1996. február 15. napján kelt [REDACTED] filmtabletta dokumentációt, holott a perben jelentős tény bizonyítása különleges szakértelmet kíván. Másrészt, a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság az ítélet 55. pontjában tényként fogadja el, hogy alperes a fenti dokumentáció szerint gyártott.

Az elsőfokú ítélet 55. pontjának „A kiinduló pont az, hogy...” szófordulat arra enged következtetni, hogy első fokon eljáró bíróság – törvényi kötelezettsége ellenére – nem kívánta bizonyítás tárgyává tenni az 1996. február 15. napján kelt [REDACTED] filmtabletta dokumentációt. Felvetődik a kérdés, hogy milyen indokok szolgálták a bizonyítási teher kiosztását, a szakértői bizonyítási eljárás lefolytatását, ha mindezek egyébként – az elsőfokú bíróság ítéletéből megismert álláspontja szerint – relevanciával nem bírnak az ügyben, azaz az indítványozó (felperes) sikeres bizonyítás esetén sem lehet pernyertes.

Az elsőfokú bíróság különleges szakértelmet kívánó, perben jelentős tényt fogadott el anélkül, hogy igazságügyi szakértő feladatául tűzte volna a 1996. február 15. napján kelt [REDACTED] filmtabletta dokumentációt, amely az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelméhez közvetlenül vezetett.

Az indítványozói fellebbezésben részletesen kifejtett jogszabálysértések ellenére a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság – a Pp. 383. § (2) bekezdésére hivatkozva – 8.Pf.20.142/2021/14. számú ítéletével helyben hagyta a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 3.P.21.765/2019/66. ítéletét, megsértve ezzel a Pp. 383. § (2) bekezdését, valamint a Pp. 383. § (3) bekezdését. Azáltal, hogy a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Pp. 383. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 3.P.21.765/2019/66. számú ítéletét, így a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 8.Pf.20.142/2021/14. számú ítélete is a fentiekben ismertetett jogszabálysértésekben szenved.

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 8.Pf.20.142/2021/14. számú ítéletének 41. pontja szerint:

[41] Abban viszont egyetértett a felperessel az ítéltábla, hogy az ítélet megalapozatlanul tartalmazza, hogy az alperes 1996-tól ugyanazt az eljárást alkalmazza, mert erre nem folyt bizonyítás. Emellett, ha eleve jelen lett volna az 1. főigénypont szerinti glioxilát vegyület, akkor nem hivatkozott volna a bitorlási eljárásban és a Hivatal előtt az alperes először a 212 758 lajstromszámú szabadalmára, majd nem tűzte volna munkavállalóinak feladatául kerülő út keresését, aminek nyomán végül létrejött a perbeli szabadalmat megalapozó szolgálati találmány. Ugyanakkor nincs annak ügödöntő jelentősége – és így megfelelő az elsőfokú anyagi pervezetés és a bírósági közrehatás követelménye sem szenvedett csorbát –, hogy ténylegesen milyen gyártási folyamat alapján zajlott 1996-ban az [REDACTED] termék előállítás, illetve, hogy annak mi a viszonya a DMF-ben ismertetett technológiához vagy a perbeli szabadalomhoz. Miként az is irreleváns, hogy miként védekezett az alperes a korábbi eljárásokban, illetve mit tartalmaz az 1998. évi reakcióvázlat, emiatt szükségtelenül fejtett ki ezzel kapcsolatos érvelést fellebbezésében a felperes. A keresetben a felperes azt állította, hogy az alperes ténylegesen hasznosítja a szabadalmat, így ennek bizonyítása terhelte őt, és ez a szakvélemény útján meg is történt, további bizonyítás, a szakvélemény kiegészítése ezért szükségtelen.

Mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság ítéleteiben követelményként határozta meg a találmányi díj megállapíthatósága körében, hogy az indítványozói szabadalomnak hozzáadott értékkel kell bírnia az alperesi gyártási technológiához. A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 8.Pf.20.142/2021/14. számú ítéletének 40. pontjában kiemeli, hogy alperes biztosan korábban is rendelkezett [REDACTED] gyártására vonatkozó technológiával és ennek viszonyában az indítványozói szabadalom által védett KD-8 számú reakcióút nem bír hozzáadott értékkel.

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 8.Pf.20.142/2021/14. számú ítéletének 41. pontjában rögzíti, hogy az indítványozói találmányt megelőző időszakra vonatkozó alperesi gyártás nem képezte bizonyítás tárgyát. A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 8.Pf.20.142/2021/14. számú ítéletének 14. pontjában helyesen állapította meg, hogy alperes saját gyártó útjának tekintett eljárását a 10-es kulcsintermedier jellemzi, az indítványozói szabadalmat és a DMF szerinti, mind a mai napig használt eljárását pedig a 8-as kulcsintermedier.

Míg a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a kereset elutasítását az 1996. február 15. napján keletkezett dokumentáció, valamint DMF akta és az abban megjelenő felperesi (indítványozói) szabadalom szerinti technológia egyezőségére alapozta, addig a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság ezen ténykérdést indokolásában közömbösnek találta.

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 8.Pf.20.142/2021/14. számú ítéletének 41. pontja már nem csak eljárásjogi jogszabálysértéseket „legitimál”, hanem az Szt. 13. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdés a) pontját is sérti. Amennyiben az elsőfokú eljárásban szakértői bizonyítás tárgyát képezte volna az 1996. február 15. napján keletkezett dokumentáció, az alperes 1998. szeptember 11. napján kelt, MSZH előtti eljárásban előterjesztett nyilatkozata, valamint a DMF és a felperesi szabadalom viszonya, úgy az indítványozó találmányi díjigényének jogalapja egyértelműen megállapítható lett volna.

Kiemelem, hogy Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság nem részletezi indoklásában, hogy milyen oknál fogva látja közömbösnek, irrelevánsnak, szükségtelennek az e körben lefolytatandó szakértői bizonyítást.

A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság által a Pp. 6. §-ának, Pp. 237. § (2) bekezdésének, Pp. 317. § (1) bekezdés a) pontjának, Pp. 300. § (1) bekezdésének megsértése, valamint Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság által ezen jogszabálysértések helybenhagyása az ügy érdemére akként hatottak ki, hogy felperes nem tehetette meg lényeges perfelvételi nyilatkozatait, valamint az eljáró bíróságok mellőzték a kötelező szakértői bizonyítást.

A tisztelt Alkotmánybíróság az igazságügyi szakértők feladatának vizsgálata kapcsán a **634/B/2007. AB határozatban** kifejtette, hogy a szakértők feladata, hogy egy szakkérdésben készített szakvéleménnyel segítsék a tényállás megállapítását olyan kérdésben, amely „*a bíróság hiányzó, különleges szakértelmét hivatott pótolni az érdemi döntéshez szükséges tények észlelése, illetve megítélése terén*”. (ABH, 2010, 1715.)

A tisztelt Alkotmánybíróság **3336/2019. (XII. 6.) AB határozatának** 32. pontjában tette az alábbi elvi élű megállapítást:

[32] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság gyakorlatában meghatározott bizonyítási eszköz igénybevételeitől való elzárás, vagy annak jogszabályi úton való kizárása akkor vezet a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére, ha az adott bizonyítási eszköz a fél egyetlen eszköze az eljárásban a bizonyításra, és az attól való elzárása eljárásjogi helyzetére vagy az ügy tárgyára tekintettel súlyos hátrányt eredményezhet, vagy arra vezet.

Ugyanezen AB határozat 78. pontjában rögzített különvélemény kiemeli:

[78] Véleményem szerint amennyiben egy, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköző alkotmányellenes jogértelmezés következtében kerül sor a bíróság által az ügy eldöntése szempontjából kulcsjelentőségű bizonyítási indítvány teljesítésének megtagadására, az megvalósítja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való (tisztán processzuális tartalmú) jog sérelmét.

Álláspontunk szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések ellentétesek – a fenti különvéleményben is hivatkozott – a **21/2018. (XII. 14.) AB határozatban** megállapított alkotmányos követelménynek a jelen ügyben is érintett törvényi rendelkezés alkotmányos értelmezési kereteire vonatkozó elvi tartalmával.

Indítványozó (felperes) ezt követően felülvizsgálati kérelmet és felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő. A Kúria Pfv.IV.20.932/2021/2. számú végzésével elutasította a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, amelynek 38. pontjában rögzítette:

[38]A felperes a Kúria megjelölt határozatában kifejtettektől eltérő jogértelmezésre amiatt hivatkozott, mert hiányolta, hogy az elsőfokú bíróság a találmányi díj megállapítása érdekében nem tájékoztatta arról, hogy az 1996. február 15-én kelt gyártási dokumentáció és a DMF-ben rögzített gyártási technológia összehasonlítása vonatkozásában is terjessze elő a bizonyítási indítványait. A perbeli szabadalom sajátos keletkezési körülményeire figyelemmel (jogi célt szolgált) azonban nem szorult bizonyításra az, hogy az alperes a perbeli szabadalom bejelentését megelőzően milyen előállítási eljárással gyártotta az [REDACTED] termék hatóanyagát. Ezért a felperes a bizonyítás körében a tájékoztatás nem megfelelő voltára, a közzétett határozattól a bíróság anyagi pervezetése körében felmerült jogkérdésben való eltérésre megalapozatlanul hivatkozott.

A Kúria a fenti indokolásában a Fővárosi Ítéltábla álláspontját tudja magáénak, amely által „legitimizálja” az elsőfokú bíróság által megvalósított jogsértéseket, amelyek indítványozó (felperes) a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelméhez vezetett.

bbb) Bizonyíték és bizonyítási indítvány értékelésének megsértése

Az elsőfokú és a másodfokú bíróság ítéleteikben a 2020. március 3. napján kelt és az elsőfokú polgári peres eljárásban benyújtott indítványozói előkészítő irat mellékleteként A/1 szám alatt csatolt reakcióvázlatot nem értékelték. Az indítványozó állította és alperes nem vitatta, hogy a hivatkozott, 1998. szeptember 11. napján kelt reakcióvázlat került felhasználásra és csatolásra alperes által [REDACTED] szemben folyamatban volt MSZH előtti eljárásban. Alperes az MSZH, azaz egy államigazgatási szerv előtti eljárásban állította, hogy a 1998. szeptember 11. napján kelt reakcióvázlat alapján gyártja az [REDACTED]

Egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság megsértette Pp. 279. §. (1) bekezdése alapján fennálló bizonyítékértékelési kötelezettségét azzal, hogy a 2020. március 3. napján kelt az indítványozói előkészítő irat A/1 számú mellékletét képező reakcióvázlatot sem önmagában, sem perben a bíróság elé tárt más bizonyítékokkal nem vetette össze. A Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértését támasztja alá, hogy a fellebbezéssel támadott ítélet egyetlen pontja sem említi meg a 2020. március 3. napján kelt felperesi előkészítő irat A/1 számú mellékletét képező reakcióvázlatot. Az első fokon eljáró bíróság megsértette a Pp. 346. § (5) bekezdését, mivel az okirati bizonyítékot a fellebbezéssel támadott ítéletében sem értékelt. A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 8.Pf.20.142/2021/14. számú ítéletének 41. pontjában kizárólag annyit rögzített az 1998. szeptember 11. napján kelt reakcióvázlattal kapcsolatban, hogy az irreleváns, de ennek ésszerű okát nem adta.

A Pp. 346. § (5) bekezdésének további megsértését jelenti, hogy a 2020. március 3. napján kelt indítványozói előkészítő irat II. fejezetében részletesen felsorolt bizonyítási indítványok mellőzésének okát nem jelölte meg sem a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság, sem Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság.

Bizonyítási indítványként került megfogalmazásra a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (korábban Magyar Szabadalmi Hivatal, rövidítve: MSZH) előtt 296/85/12. ügyszám alatt nyilvántartott, a 193.592. lsz. alatti szabadalom vonatkozásában folyamatban volt – peren kívüli egyezséggel lezárult – nemleges megállapítás iránti eljárás, valamint a Fővárosi Bíróság előtt 3.P.22.913/1998. számú bitorlás iránti peres eljárás iratainak elsőfokú bíróság által való beszerzése.

Bizonyítási indítványként került előterjesztésre az, hogy az elsőfokú bíróság kötelezze alperest az indítványozó által a munkaviszonya megszűnésekor, továbbá a feltalálók által részére átadott 2001. március 18. napjáig keletkezett jegyzőkönyvek csatolására. Feltalálók a 13.625 naplószerű találmány feltalálása, valamint az alperes 212.934 lsz. és a 212.785 lsz. nyilvántartási számú szabadalma vizsgálatakor jegyzőkönyveket készítettek.

Bizonyítási indítványként került előterjesztésre, hogy az első fokon eljáró bíróság kötelezze alperest az [REDACTED] készítmények forgalmazásából elért árbevétel – az értékesítés napjától a mai napig – éves bontásban kimutató számszaki kimutatás, valamint a számszaki kimutatás elkészítésének alapjául szolgáló könyvelési iratok csatolására. E körben kiemelt jelentőséget tulajdonítottunk az alperes által akár ingyenesen, akár visszerhesen engedélyezett használati szerződéseknek, mivel a felperesi találmány a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) honlapján közzétett információk szerint közel nagyságrendileg 100 országban került oltalom alá van helyezésre. Kiemelem, hogy az Szt. 13. § (3) bekezdése alapján a hasznosítási engedélyek és szerződések vonatkozásában is fennáll az indítványozó találmányi díj iránti igénye, amelyekre vonatkozó bizonyítási indítványokról sem a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság, sem a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság nem rendelkezett.

A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság által megsértett Pp. 279. § és Szt. 13. § (3) bekezdések, valamint ezen jogszabálysértéseket helybenhagyó Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság ítélete, továbbá a Kúria döntése akként hatottak ki az ügy érdemére, hogy felperes találmányi díjigényét megalapozó okiratot – nevezetesen a 1998. szeptember 11. napján kelt reakcióvázlatot – nem tett a bizonyítási eljárás részévé, valamint a találmányi díj megállapítására irányuló – fentiekben hivatkozott – bizonyítási indítványoknak nem adott helyt, továbbá az ítéleti indokolásban sem rögzítette azok mellőzésének okát. Álláspontunk szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme folytán szükségszerűen sérült az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése által deklarált jogállamiság princípiuma, valamint az indokolt bírói döntéshez való jog.

Az indokolt bírói döntéshez való jogot a tisztelt Alkotmánybíróság a (7/2013. III. 1.) AB határozatában fejtette ki részletesen.

A bíróságnak a döntésének indokáról az eljárásjogi törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az adott ügyre alkalmazandó eljárásjogi törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. E körben hangsúlyozottan érvényesül a tisztességes eljárás processzuális jellege: az indokolási kötelezettség sérelmére csak az indokolás hiányosságaival kapcsolatban lehet hivatkozni, és az alkotmányossági vizsgálat nem jelenti a megtámadott bírósági döntés érdemi felülvizsgálatát. Nincs lehetőség a bizonyítási eljárásnak, a megállapított tényállásnak, valamint a bíróság jogértelmezésének és a bírói döntés irányának, megalapozottságának vitatására.¹⁰

A tisztelt Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ellentmondásmentesség nem eleme az indokolt bírói döntéshez való jognak, kivéve, ha az kihatással van a döntés érdemére. [3159/2018. (V.16.) AB határozat indokolás 34. pont; 3006/2018. (I.22.) AB határozat indokolás 28. pont]. A másodfokú bíróság ítéleti indokolásának 41. pontja az ügy érdemére kiható és ellentmondásos indokolást tartalmaz.

A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a felperesi (indítványozói) perbe vitt követelés jogalapját és összepszerűségét együtt bírálta el, összesen a követelés jogalapjára és összegére irányadó szempontokat. Álláspontom szerint az első fokon eljáró bíróságnak először a jogalapot kellett vizsgálnia, amely az Szt. 13. § (1) bekezdése, az Szt. 13. § (2) bekezdés a) pont első fordulata, valamint az Szt. 19. § (2) bekezdés a) pont első fordulata szerint fennáll. Álláspontom szerint az elsőfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha a bizonyítás eredményeként megállapított tényállásból kiindulva közbenső ítéletben állapítja meg felperes találmányi díj iránti követelésének jogalapját, majd ezt követően – a folytatólagos eljárásban – az összepszerűség tekintetében vizsgálja az Szt. 13. § (7) bekezdésében meghatározott szempontrendszerben meghatározottakat.

Szt. 13. § (7) A hasznosítás ellenében járó találmányi díjnak arányban kell állnia azzal a díjjal, amelyet - a találmány tárgya szerinti műszaki területen kialakult licencforgalmi viszonyokra figyelemmel - szabadalmi licencszerződés alapján a találmány hasznosítására adott engedély fejében a munkáltatónak, illetve a hasznosító szabadalmastársnak fizetnie kellene.

A találmányi díj mértékének meghatározására – az ügy bonyolultságára is tekintettel – a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala mellett működő Iparjogvédelmi Szakértői Testület rendelkezik a perben jelentős tény megállapításához szükséges szakértelemmel. Indítványozó 2020. március 3. napján kelt indítványozói előkészítő irat 6. oldal 6. pontjában a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala mellett

¹⁰ Dr. Csink Lóránt: Alapjogi kommentár az alkotmánybírói gyakorlat alapján, 2021. 342. o. Novissima Kiadó

működő Iparjogvédelmi Szakértői Testület, mint szakértő kirendelését indítványozta az indítványozói követelés összezszerűségének megállapítása érdekében. A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala mellett működő Iparjogvédelmi Szakértői Testület, mint szakértő felé az alábbi kérdéseket fogalmaztuk meg:

1. *A per tárgyát képező HU 226.135 lsz. alatti szabadalom – tekintettel a hasonló tárgyú HU 193.592 és HU 212.785 lsz. alatti szabadalmakra – mennyiben tekinthető teljesen önálló, a korábbitól független szabadalomnak?*
2. *A per tárgyát képező HU 226.135 lsz. alatti szabadalom milyen mértékben járult hozzá alperes által az EMETRON készítményék értékesítéséből elért árbevételhez 2000. március 28. napjától kezdődően?*
3. *Felperes, mint feltaláló mekkora összegű találmányi díjra tarthat igényt a HU 226.135 lsz. alatti szabadalom vonatkozásában 2000. március 28. napjától, különös tekintettel az alábbi körülményekre:*
  - *a találmány újdonságának erőssége;*
  - *a találmánynak köszönhető piaci előny, kizárólagosság;*
  - *piaci konkurencsial [redacted] tembeni peres eljárás lezárása;*
  - *az 2000. március 28. napjától Alperes által az [redacted] készítményék értékesítéséből elért árbevétel;*
  - *külföldi partnerekkel, Richter cégcsoport tagjaival, Alperes leányvállalataival [redacted] a találmány vonatkozásában kötött ingyenes és visszerhes hasznosítási és egyéb szerződések, engedélyek.*

Ismételten kiemelem, hogy szakértői bizonyítás eredményeként a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a 3.P.21.765/2019/66. sorszámú ítéletének 37. és 47. pontjaiban megállapította az alábbiakat:

[37] Ami a szakértői bizonyítás érdemét illeti, a vélemény aggálytalanul alkalmas annak a meggyőződésnek a kialakítására, hogy az alperes a 226.135 lajstromszámú szabadalmat hasznosítva állítja elő a [redacted] hatóanyagot a [redacted] termékéhez a következők miatt.

[47] Tehát a felperest, mint a perbeli 226.135 lajstromszámú szabadalommal védett találmány feltalálóját az Szt. 13. § (1) bekezdése és e szakasz (2) bekezdésének a) pontja alapján feltalálói díj illeti meg.

Az Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság ítéletének 57. pontjában az alábbiakat rögzíti:

[57] Tehát leszögezhető először is, hogy a perbeli találmány nem a [redacted] gyártás képességét teremtette meg az alperesnél, és még csak nem is megjavította az alperesi technológiát, így a tevékenységek tekintetében hozzáadott értékkel nem bír, és ebben az értelemben a licencforgalomban sem rendelkezhet értékkel. Ezért az [redacted] gyártásával és forgalmazásával arányos díjazás az Szt. 13. § (7) bekezdése szerinti szempontokból kiindulva nem illeti a felperest meg azzal együtt sem, hogy kétségtelen, hogy az alperes a perbeli találmányt a mai napig hasznosítja gyártással.

A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság egyértelműen deklarálta indokolásában, hogy a felperest az Szt. 13. § (1) bekezdése és e szakasz (2) bekezdésének a) pontja alapján feltalálói díj illeti meg. Álláspontom szerint a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság akkor járt volna el helyesen és célszerűen, ha a Pp. 341. § (4) bekezdés alapján közbenső ítélettel megállapítja az érvényesített jog fennállását, majd a folytatólagos eljárásban az összezszerűsége folytat le bizonyítást, mivel az Szt. 13. § (7) bekezdés egyértelműen az összezszerűség meghatározása körében irányadó szempontokat állít. Az összezszerűsége sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem folytatott bizonyítást, továbbá a

Kúria nem helyezte hatályon kívül ezen ítéleteket és utasította új eljárás lefolytatására az elsőfokú bíróságot.

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság – a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyásával – maga is megsértette a fenti jogszabályi helyeket, jóllehet a Pp. 383. § (4) bekezdése alapján lehetősége lett volna közbenső ítéletet hozni. A Kúria döntésével szintén helybenhagyta a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét magában hordozó ítéleteket és indokolásukat.

A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság által megsértett Szt. 13. § (1) bekezdés a) pont, Szt. 13. § (2) bekezdés a) pont és Pp. 383. § (4) bekezdés, valamint ezen jogszabálysértést helybenhagyó Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság ítélete, továbbá a Kúria felülvizsgálat engedélyezését elutasító végzése akként hatottak ki az ügy érdemére, hogy indítványozó (felperes) találmányi díjigényének összegszerűségére nem volt folytatható bizonyítás. Álláspontom szerint tehát megállapítható, hogy az első- és másodfokú bíróság, valamint a Kúria az első- és másodfokú ítéletben, továbbá a felülvizsgálat engedélyezését elutasító végzésben közvetlenül megsértette az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Álláspontunk szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme folytán szükségszerűen sérült az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése által deklarált jogállamiság princípiuma.

bc) Az indítványozó Alaptörvény 28. cikke által a bíróságok részére előírt jogszabály-értelmezési szabály saját ügyében való alkalmazására irányuló joga vonatkozásában

Az Alaptörvény 28. cikke alapvetően nem az indítványozó, vagy más személy konkrét jogát deklarálja, hanem a bíróságokra telepít a jogszabályok értelmezésével kapcsolatos többletkötelezettséget. Az indítványozó Alaptörvény 28. cikke által a bíróságok részére előírt jogszabály-értelmezési szabály saját ügyében való alkalmazására irányuló jogát azonban egyértelműen sértik a fent hivatkozott ítéletek, mivel az eljáró bíróságok az Szt. és a Pp. rendelkezéseit nem az említett Alaptörvény 28. cikke, illetve az Szt. preambulumban, valamint a Pp. indoklásában megfogalmazottak szerint értelmezték.

Az Szt. preambuluma szerint:

„A magyar nemzetgazdaság műszaki fejlődésének, a korszerű technika meghonosításának, valamint a feltalálók erkölcsi és anyagi elismerésének előmozdítása érdekében, összhangban Magyarország szellemi tulajdon védelme terén fennálló nemzetközi kötelezettségeivel, az Országgyűlés a találmányok szabadalmi oltalmáról a következő törvényt alkotja:”

A Pp.-hez fűzött indokolás szerint:

„1. Az új polgári perjogi szabályozás alapját és kereteit az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései szabják meg.

A Javaslatban kifejezésre kell juttatni az Alaptörvénynek az igazságszolgáltatással, a magánjogi jogviták rendezésével összefüggésben megfogalmazott tételeit. A Javaslatnak biztosítania kell különösen a polgári igazságszolgáltatás időszerűségét, a jogviták ésszerű időn belül történő elbírálását, a tisztességes eljárás követelményét, a bírósági út igénybevételeinek hatékony biztosítását, a négyszintű bírósági szervezetnek megfelelő szabályozás kialakítását, a társasbíráskodás követelményét, a jogorvoslathoz való jog hatékony érvényre juttatását, valamint a bírósági igényérvényesítés terén a felek felelősségére építő szabályozás kialakítását.

Az Alaptörvénynek a polgári per jellegére kiható rendelkezései így különösen a következők:

[...]

"Mindenkinek joga van ahhoz, hogy (...) valamely perben a jogait és kötelességeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el." [XXVIII. cikk (1) bekezdés]

[...]

2. A Javaslat szabályozási megoldásai az ítélkezés kiszámíthatóságának előmozdítása révén a polgári igazságszolgáltatás iránti közbizalom erősítését is célul tűzi ki. A Javaslat alapelvi szinten is megfogalmazza, hogy fokozott elvárásokat támaszt a felekkel szemben, és aktív közreműködési kötelezettséget telepít a bíróságra.

A Javaslat szabályozási megoldásai olyan eljárási rend kialakítására törekednek, ahol a felek számára a hatályos szabályozásnál előreláthatóbb lesz az eljárás menetének alakulása, mert az osztott perszerkezet világossá teszi az egyes eljárási szakok funkcióját, időtartamát, mellyel egyértelmű kereteket teremt egyes perbeli cselekmények megtételéhez, illetve azok korlátozására, kizárására, ami a perhatékonyság mellett a kiszámíthatóságot is előmozdítja.

A Javaslat kiemelten fontosnak tartja a - bírói gyakorlatban a hatályos Pp. alapján gyakorolt -anyagi pervezetés normaszövegben történő megjelenítését, amit alapelvi szinten a bírói közrehatás juttat kifejezésre.

Anyagi pervezetésnek az eljárás irányítására vonatkozó azon bírói cselekmények minősülnek, melyek a felek nyilatkozatainak, perbeli cselekményeinek anyagi jogi, vagyis a jogvita érdeme szempontjából történő értékelésén alapulnak.

Az anyagi pervezetés olyan bírói aktivitást jelent, amelynek közvetlen vagy közvetett hatása van a peranyagra. A felek perfelvételi nyilatkozatai (jogállítások, tényállítások, kérelmek, bizonyítékok és indítványok) ellentmondásosságának, hiányosságának vagy következetlenségének bírói észlelését, és ennek tisztázására irányuló bírói cselekvést jelenti.

Az anyagi pervezetés célja, hogy a döntéshez szükséges lényeges tények, nyilatkozatok rendelkezésre álljanak, elsősorban a félelőadások tisztázása révén, míg annak korlátja a felek rendelkezési joga, eszközei pedig a kérdezés, tájékoztatás és felhívás.

[...]

A 6. §-hoz

A Javaslat egyik jellegadó sajátossága a bíróság szerepének erősítése a jogvita tárgyi kereteinek tisztázásában, amelyet az anyagi pervezetés foglal össze. Valamennyi újrakodifikált európai perrendben megfigyelhető a bírói aktivitás fokozódása, csak annak intenzitásában, kiterjedtségében vannak eltérések.

[...]

A Javaslat egyik fő célkitűzése a perkoncentráció biztosítása, amely a felek oldaláról a fokozott eljárási felelősség előírásában ölt testet, melynek előmozdításához szükséges eszközöket ugyanakkor a bíróság számára is biztosítani kell az anyagi pervezetés formájában. Az anyagi pervezetés jogintézményével aktív közreműködési kötelezettséget telepít a bíróságra, amely elősegíti a felek jogérvényesítését és közrehat a peranyag mihamarabbi és koncentrált rendelkezésre állásában.

A bíróság közrehatási tevékenységének a feleket megillető rendelkezési jog érvényesülését kell hatékonyan elősegítenie. A bírói közrehatás eszközei a kérdezés, a nyilatkozattételre felhívás, a tájékoztatás, mind a perkoncentrációt biztosítja. A bíró, mintegy katalizátorként aktívan előmozdítja, hogy a felek a percselekményeiket a szándékaiknak megfelelően teljesíthessék, ugyanakkor nem vehet át a felektől olyan feladatokat, amelyek elvégzésére képesek, és nem avatkozhat olyan kérdésekbe, amelyek a felek magánautonómiája alá tartoznak.

Az anyagi pervezetés a bíró részére hatékony eszközt ad arra, hogy időt, költséget, energiát takarítson meg és a per elhúzását megakadályozza. Alkalmazása által az eljárás hatékonyabb, következetesebb és átláthatóbb, a jogilag releváns körülményekre koncentrálódik, ezáltal a jogbiztonságot kellő időben helyreállítja, így a pergazdaságosságot szolgálja.

[...]

A 237. §-hoz

A felek által szolgáltatandó peranyag tekintetében a bíróság kérdéseivel és felhívásaival közrehat abban, hogy a döntés szempontjából lényeges tények és jognyilatkozatok a felek által teljes körűen előadásra kerüljenek, ezek bizonyítékai megjelölésre és a szükséges indítványok előterjesztésre kerüljenek. A bíróság felhívja a figyelmet és lehetőséget biztosít, hogy a fél tényelőadását tisztázza,

megmagyarázza vagy kiegészítse, amennyiben az nem egyértelmű, túl általános, ellentmondásos vagy hiányos. A bíróság felhívja a felek figyelmét arra, ha az előterjesztett bizonyítékok és indítványok nem terjednek ki valamennyi lényeges tényre, vagy szakértői bizonyítás indítványozása szükséges. A bíróság vita esetén közli, hogy valamely tény vonatkozásában melyik felet terheli a szükséges bizonyíték rendelkezésre bocsátása, és tájékoztat ezek vonatkozásában a bizonyítás indítványozása elmulasztásának illetve sikertelenségének következményeiről.”

Álláspontunk szerint tehát az első- és másodfokú bíróság, valamint a Kúria – megsértve az Alaptörvény 28. cikke által a bíróságok részére előírt jogszabály-értelmezési szabályt - figyelmen kívül hagyta a jogalkotó által iránymutatásként az Szt.-hez fűzött preambulumot, valamint Pp.-hez fűzött indokolását. Meglátásunk szerint a jogalkalmazóknak az Szt. szabályait – preambulumban kifejtetteknek megfelelően – ugyanis olyan módon szükséges értelmezniük, hogy az a feltalálók anyagi és erkölcsi elismerését előmozdítsa. A jogalkotó célja az Szt. megalkotásával ugyanis - részben - az volt, hogy a törvények útján helyrebillentsa a feltalálók és az őket munkaviszonyban alkalmazó munkáltatók közötti egyenlőtlenséget.

Az Országgyűlés Pp.-hez fűzött indokolása szerint pedig a jogalkotó célja – többek között – az lehetett, hogy az állampolgárok tisztességes bírósági eljárásokban érvényesíthessék követeléseiket, továbbá az ítélkezés kiszámíthatóságának előmozdítása révén a polgári igazságszolgáltatás iránti közbizalom erősítésére kerüljön.

3. Egyéb nyilatkozatok és melléletek

a) Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

A másodfokú ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelemben kérelmeztük, hogy a tisztelt Kúria a jogerős másodfokú ítélet végrehajthatóságát függessze fel, azonban a Kúria Pfv. IV.20.932/2021/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.

Bízva a tisztelt Alkotmánybíróság alkotmányjogi panaszunk helytadó döntésének meghozatalában, kérem a tisztelt Fővárosi Törvényszéket arra, hogy - amennyiben alperes a fentebb többször is hivatkozott első- és másodfokú ítéletek végrehajtását kezdeményezné -, szíveskedjék a végrehajtást az Abtv. 53. § (4) bekezdésére hivatkozással felfüggeszteni!

Bízva a tisztelt Alkotmánybíróság alkotmányjogi panaszunk helytadó döntésének meghozatalában, kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy - amennyiben alperes a fentebb többször is hivatkozott első- és másodfokú ítéletek végrehajtását kezdeményezné, és a Fővárosi Törvényszék ezen végrehajtási eljárást nem függesztené fel az Abtv. 53. § (4) bekezdésére tekintettel -, szíveskedjék a végrehajtást az Abtv. 61. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással felfüggeszteni!

b) Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya, vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el. (Melléklet)

Mellékletként csatoljuk az indítványozó által aláírt, a tisztelt Alkotmánybíróság előtti alkotmányjogi panasz eljárásban való jogi képviselet ellátására adott ügyvédi meghatalmazást.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról (Melléklet)

Indítványozó hozzájárul személyes adatainak közzétételéhez.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (Melléletek)

A Fővárosi Ítéltábla – mint másodfokú bíróság - 8.Pf.20.142/2021/14. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék – mint elsőfokú bíróság - 3.P.21.765/2019/66. számú ítélete, továbbá Kúria felülvizsgálat engedélyezését elutasító Pfv.IV.20.932/2021/2. sorszámú végzése.

Budapest, 2022. január 31.

Dobay László Dezső

indítványozó

jogi képviselő:

dr. Szendrői Dávid ügyvéd

